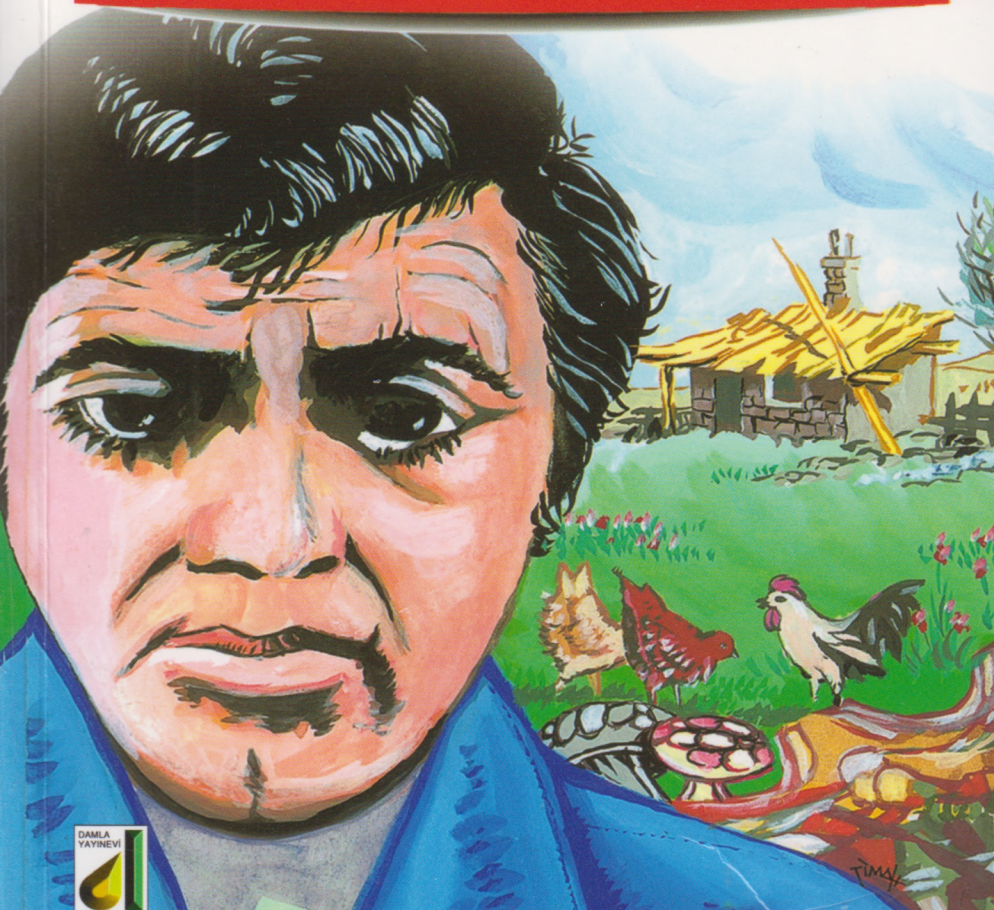
KEMALETTİN TUĞCU

Baba Evi

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-26

BABA EVİ

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 11 Temmuz 1977 tarih ve 1942 sayılı Tebliğler Dergisi'nde, İlkokul İkinci devre ile orta dereceli okul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

KEMALETTİN
TUĞCU

BABA
EVİ

KEMALETTİN
TUĞCU

26

Damla Yayınevi Nu.: 67

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 26

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
Hamit Yüksek

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-043-1

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

BABA EVİ

-1-

Bir tahta sandık, kirli bir yorgana sarılı yufka bir yün döşek, bir de çıkın atmışlardı vagondan. Kırk yaşlarında kadar, başka başka dokumalardan yamanmış cekedi ve dizleri patlak eski asker pantalonu ile bir rençber inmiş-

ti önce. Koltuğunun altına kıstırdığı bir oğlancığı sımsıkı tutan sarılı bürülü bir kadının inmesine yardım etti.

Vagonun penceresinden bir çaputla bir tek pençe yapılmış bir kundura attılar arkalarından. Oğlanın elinde emzikli bir testi vardı. Kadın oğlanı yere bırakarak kundura tekini yün çoraplarının üstüne giymek için yere oturdu.

Adam hemen kalkıp giden trenin arkasından bakıyordu. Dudakları kıpırdadı ama bir şey söylemedi. Yere, küçük dengin yanına çöktü. Cebinden bir köylü sigarası paketini çıkardı. Kibrit kutusu da ezilip çarpılmıştı. Daha sigarasını yakmadan ayağa kalktı. Küçük istasyondan doğru kasketli bir memur geliyordu. Uzaktan bir göz attıktan sonra:

— Ağa nereden böyle? diye sordu.

— Angara'ya varacakdık, dedi adam. Yozgattan binmişidik. Bu tren varmazmış Angara'ya, ters binmişiz.

— İndiğiniz tren Kurtalan'dan aktarma yapar, Erzurum'a gider.

— Kurtalan nire?

— Senin işine yaramaz. Ne yapacaksın öğrenip de. Şimdi Ankara treni ancak yarın öğleye doğru geçer.

— Bekleriz ağam.

— Bilet?

— Bilet mi, aha!.

Köylü koynundan, gömleğinin altından yıpranmış bir nüfus kâğıdı ve onun içinden de biletleri çıkardı. İstasyon memuru:

— İyi ki trende alakoymamışlar, dedi. Ama burada yiyecek içecek yok. Tren ancak su almak için durur. Nerelisin sen?

— Yozgattanık.

— Ne yapmaya gidiyorsun?

— İş aramaya.

Yük vagonlarından inmiş ağır bir iki makine parçasını bir kamyona yükleten beyaz şapkalı, gömleğinin yakasını cekedinin üstüne çıkarmış, orta yaşlı bir adam birkaç adım ilerleyerek:

— Hemşerim, diye seslendi. Bak biraz.

Rençber şaşaladı. Bakındı:

— Bana mı? diye sordu.

Adam eliyle gel işareti yaptı. Rençber geriye, karısı ile çocuğuna baktı. Sonra çarıklı ayaklarıyla beyaz şapkalı adamın arkasından gitti.

Ağır bir makine parçasını yerden kamyona koymak için iki kısa kalasın üzerinden kaydırmak istiyorlardı. Adam:

— Şuna bir yardım et, dedi.

Adam içinde makine parçaları bulunan tahta sandığa sırtını verdi. İki kalasın arasına girmişti. Sırtı ile dayanıyordu. Beyaz şapkalının yanında bir adam daha vardı. Gençti o. İki taraftan onlar tutuyorlardı.

Sandık kamyona yaklaştığı zaman:

— Sen dayan sırtınla dediler.

Kalasların yerdeki ucunu kaldırdılar. Adam boşlamadan omuzunun üstüne döndü, elleriyle sandığa dayandı. Sandık epeyce ağır olacaktı ki, kamyon epeyce sarsıldı. Sandığı itip kalasları içeriye attılar. Sonra daha küçük sandıkları ve ayrı makine parçalarını koydular.

Rençber dönüyordu. Beyaz şapkalı adam::

— Savuşma hemşerim, dedi. Sen trenden indin değil mi?

— He, dedi adam.

— Nereye gidiyorsun?

— Angara'ya iş aramaya?

— Bunlar senin ailen mi?

— He.

— Ankara'da iş hazır mı?

— Yok bey, bakınacağız işte.

— Bana bak, tek başına değilsin. Ayağının tozuyla adama iş vermezler. Sokaklarda sürünürsün. Nerede barınacak çoluk çocuk?

— Ne idelim ağa, köyde acımızdan mı ölelim?

— Adın ne senin?

— Memedali.

— Memedali, benimle çalışır mısın? Bana da adam lâzım. İstersen bir dene. Hiç olmazsa beş on gün yetecek bir para toplarsın.

— Ne iş göreceğiz ki ağa?

— Senin nene gerek, sen alacağın paraya bak.

— Eyi emme bilet aldıydık. Biletler yanar.

— Ben bilet parasını da veririm. Bak ayağına gelen kısmeti tepme.

Adamın güneşten yanmış, kararıp katılaşmış bir yüzü vardı. Ancak gözlerinin içi ve boynu kavrulmaktan kurtulmuştu. Kadının yanına doğru gitti, sonra döndü. Sarılı bürülü kadın yatak bağını sırtlıyor, tahta sandığı da bir eline alıyordu. Oğlan anasının arkasından bir keçi yavrusu gibi geliyordu.

Beyaz şapkalı adam:

— Atlayın, dedi. Şehre de uğrayıp alacaklarımız var.

Kadın ve çocuk bindiler. Adam da bindi. Onda sürgüne götürülen veya göçen bir adam hâli vardı. Şoförün yanına oturan beyaz şapkalı adam kendilerini seyreden istasyon memuruna:

— Rasim Efendi, dedi. Sen al şu sigara paketini. Biz nasıl olsa şehre gidiyoruz.

İstasyon memuru:

— Sağol, dedi.

Paketi aldıktan sonra elini cebine atmıştı. Fakat kamyon olduğu yeri tozuttukdan sonra hızla uzaklaşmıştı.

Beyaz şapkalı adam:

— Ahmet, dedi. dayanıklı bir adama benziyor bu Mehmet Ali, dedi.

Şoför:

— Bunlar çileli insanlar, dedi. Ömürleri mihnet içinde geçer. Akşama kadar güneşin alnında yanıp dururlar. Gördünüz mü nasıl kat kat giyinyorlar. Böylece güneş işlemezmiş içlerine. Bir defa terlediler mi artık güçleri tükeninceye kadar serin serin çalışırlar.

— Acaba kadın işe yarar mı dersin?

— Ne olsa bir şeyler becerir bey. İster tarlada çalıştır, ister ev işinde. Bunlar gayretli olur, çabuk öğrenirler.

Geçtikleri yol tamamıyla çıplaktı. Güneş kasıp kavuruyordu toprağı. Rüzgâr hiç esmiyordu. Zaten dal yoktu ki kımıldasın.

Şoför arkasındaki camdan geriye baktı:

— Bunların hâli içleracısıdır, dedi. İyi ki alakoydunuz bey. Kimbilir Ankara'da ne kadar sürüneceklerdi? Adam acemi. Yapılardan iş dilenecek, başkasına yüz verirken ona otuzdan kapı açacaklar. O da bulablirse. Sonra Allah'ın kırı değil ki, bir köşede kıvrılıp yatmaya izin versinler.

Şoför, camdan geriye bakarak bey, bunlar çileli insanlar dedi.

Nihayet ağaçlar, bağlar görünüp evler tek tük seçilmeye başladı, biraz sonra kamyon şehrin çarşısında durdu. Mühendisle şoför indiler. Mühendis arkaya dolandı.

— Mehmet Ali, dedi. Aç değil misiniz, önce bir şeyler yiyelim.

Adam Anadolu insanının o göztokluğu ile:

— Sağol bey, dedi. Ekmek vardı yanımızda.

— Canım ben de yok demedim a. Sen gel bakayım ardımdan.

Hemen oracıkta bir ahçı dünkânından yağ kağıdına bir kilo kadar su böreği, sonra bir o kadar da üzüm koydurdu.

— Sen götür çocuklara, dedi. Kamyondan pek ayrılma. Olur da biri bir parça aşırır.

Adam gitti.

Karınlarını doyurduktan sonra yığınla yiyecek, ekmek ve erzak aldılar. Mühendis bir kasket, bir işçi tulumu, büyük numara bir ayakkabı, sonra iki varil benzin aldı.

— Mehmet Ali, dedi. Pek sigara içme. Hepimiz havaya uçarız.

Kamyon yeniden hareket etti. Bu defa bir hayli gittikten sonra bir yokuş çıktılar. Bir köyün içinden geçildi. Yaylamsı bir yerde çok büyük bir meşe ağacı vardı. Bunun biraz ilerisine bir tahta baraka kurulmuştu. Ağacın altında birkaç varil, ve biraz daha ileride kerpiçten epeyce harap bir ev vardı. Daha ileride boşaltılmış, ağaç kısımları alınmış beş altı tane kerpiç ev kalıntısı bulunuyordu.

Kadınla çocuk ağacın altına gittiler. Mehmet Ali komyonun boşaltılmasına yardım etti. Her şeyi barakaya taşıdılar.

Kamyon köyden geçerek aşağıda dere boyuna indi. Su varilerini doldurdular. Tekar döndüler. Kerpiç köyde rastladıkları birkaç insan garip garip bakıyorlardı. Kavak dallarıyla gölgelendirilmiş bir salaşta, toz içinde birkaç ihtiyar oturuyordu.

-2-

Mehmet Ali'nin karısı Güllü sağlam olarak kalmış bulunan tek kerpiç evin içini biraz süpürüp sulamış ve geceyi orada geçirmişlerdi.

Sabahleyin karı koca, mühendis Kenan Bey'in emriyle işçi tulumlarını giymişlerdi. Bu açık mavi tulumlardan birinin paçasını üstüne kıvırmıştı kadın. Üzerindeki giysi yığınını atmıştı. Yalnız kasketi giymeye pek yanaşmamış, kendisine verilen kunduralara da kıyamamış, yalın ayak gezmeyi tercih etmişti.

Ağacın altında yakılan ateşte yemek pişiriyordu.

Mehmet Ali ile karısı Güllü geceyi bu evde geçirmişlerdi.

Kenan Beyle Mehmet Ali ve Şoför, biraz ileride, düzeltilmiş bir yerde sandıktan çıkardıkları makine parçalarını birbirine ekliyorlardı.

Mehmet Ali söylenileni yapıyordu, ama yapılandan birşey anlamıyordu. Kenan Bey ona sık sık:

— Daima soldan sağa doğru, yani kendinden sağ dış yana doğru çevireceksin, diyordu, anladın mı Mehmedali?

Adam işlenmemişti, hamdı, fakat dikkatliydi, bir öğrendiğini bir daha unutmuyordu. Pençeleri de pek kuvvetliydi.

Ne iş yapıldığını saygı edip sormuyordu. Kenan Bey şoföre anlatırken kulak misafiri oluyordu.

Mühendis:

— Köyü daha aşağıya almışlar, diyordu. Burada yayladaydı. Fakat burası hem kışın fazla rüzgâr tutuyormuş, hem de suya uzakmış. Hâlbuki köyün bir suyu varmış eskiden, bu yayladan geçermiş.

Şoför:

— Bey, buraya gelmenizde her hâlde bir sebep olacak! dedi.

Mühendis içini çekti:

— Burası Burçaklı köyüdür. Babam bu köyün ağalarındandı. Bu yaylada bizim üç yüz dönüm tarlamız, meyvalıklarımız, sonra iki sürü koyunumuz varmış. Yarıcı olarak çalışan adam yitirmiş hepsini. Kala kala bomboş bir tarla ile şu koca ağaç kalmış. Onu da keserlerdi ama babam akıllı bir insandı. Kendi babasından kalma masalı köye yaymıştı. Bu ağacın altında bir yatır var dedin mi köylü balta vurmaz o ağaca. Şimdi her şeyden önce suyu temin edeceğiz.

— Bey buradan su çıkacak mı?

— Yayladayız, arkamızda uzanıp giden sırtlar var. Oralardan toplanan su, bu yaylanın altıdan geçer, şosaya yakın kayalıkların arasından sızıntıları gördün ya.

— Benim pek aklım ermez bey.

Üç erkek bir kadın ve bir çocuktan ibaret ekip yaylada baraka ile o tek kerpiç evde çalışıyorlardı.

Makinenin kurulması bir hafta kadar sürmüş, yere çimento ile tesbit edilmişti. Bu benzinle çalışan bir motordu ve üç ayak üzerine tesbit edilen bir mili çeviriyordu.

Bir sabah delme işi başladı. Motorun üzerine bir tente gerilmişti. Gittikçe içeriye işleyen mili çeviriyor ve aynı zamanda hava basıyordu. Mil içeriye indikçe ona bir başka boru ekleniyordu.

Mühendis tahmininde aldanmamıştı. Üç günlük bir çalışma sonunda önce bir çamur çıkmış, sonra içeriye salınan borudan gittikçe durulaşan bir su fışkırmaya başlamıştı.

Toprağı ve kayayı delip inen mil geri alındı, onun yerine bir başka boru salındı. Artık bu boru orada kalacaktı. Ucuna iğretiden bir valf takılmış ve bir musluk konmuştu.

Mühendis Kenan, bu başarıdan sonra iki günlük bir dinlenme yaptı. Bu arada Ahmet'le Mehmet Ali hayli geniş bir havuz yapmışlardı. Sonra dört saat kadar uzakta bulunan şehirden tuğla, çimento, dere boyundan kum, ayrıca kereste ve bütün yapı malzemesi getirilmeye başlandı.

Kenan Bey şehirde hükûmetle olan işlerini gördükten sonra iki usta almış ve köyden de iki işçi bulmuştu.

Yavaş yavaş hayli genişce bir evin temellerinin üzerinde duvarlar yükselirken biraz daha uzağa pek geniş ve çeşitli bölmeleri olan bir ahır yapılıyordu.

Mühendis Kenan, öğle ve akşam yemeklerini büyük ağacın altında kurulan yerli ve uzun masada işçilerle birlikte yiyordu.

Rençberler, ustalar, kendisi, Güllü, oğlan ortaya konan kuru fasulye, bulgur pilâvı, üzüm hoşafı veya meyvayı doyasıya yiyorlardı.

Mühendis herkes toplandıktan sonra besmele çekiyor, herkese:

— Buyurun, diyordu.

Yemekte yenilen yemeği de medhediyordu:

— Güllü bacı, eline sağlık, çok güzel olmuş yemek.

Bazen etli patates, tavuklu pilâv, taze fasulye. Kebap da yapılıyordu. Kenan Bey bu hayattan memnundu. Herkese ayrı soruyordu:

— Allahınızı severseniz istediğiniz kadar yiyin, yetim malı değil.

Akşama doğru bir çay molası veriliyordu. Önce bir zil çalınıyordu. Rençberler harcı ayarlıyor, teknedekini bitiriyor, ikinci zil sesinde ellerini, yüzlerini yıkayıp oraya, sıra sıra konan peşkirlere kurulanıp meşenin altına geliyorlardı.

Bu çay molalarına bazen köyden öğretmen Cevdet, Muhtar Habip de geliyordu. Daha sonra hemen hemen on yıl önce bir gün köye gelerek tarlalarını yarıcı olarak işletmesini kararlaştırdığı Halil de Kenan Bey'e gelmişti. Bu adam mahcuptu. Hiç aramadığı için işi biraz gevşetmiş, sonra da köylü tarlaları otlak olarak kullanmaya başlamıştı. Hayvanlara da bir hastalık gelmiş kırılıp tükenmişlerdi.

Kenan Bey, uzun boylu bir hesap sormadı. Halil de hayli yaşlanmıştı. Kırk yaşında olduğu hâlde bayağı sakallı bir adam olmuştu. Karısı Fatma genç ve uyanık bir kadındı. O sırada hamile bulunuyordu.

Kenan Bey, köyün sınırından başlayan kendi üç yüz dönüm tarlasını kasabadan kadastro memurunu getirerek sınırını belirtmiş ve köylülerin burgu suyu dedikleri artezyeni de kendi tarlaları içinde açmış ve evini, ahırlarını da yine kendi sınırı içinde yaptırmaya başlamıştı.

Onun tarlalarına bitişik tarlası olanlar vardı. Bir iki köylü bunun için müracaat ederek eski evlerini tamirde bir sakınca olup olmadığını sormuşlardı. Onları asıl çeken şey suyun oracıkta bulunmasıydı. Yaz hayli ilerlediği, kuraklık başladığı hâlde burgu suyu hep o kuvvette fışkırıyordu. Tarlalara doğru arklar açılmıştı. Ara sıra buralara su veriliyor, toprak tavlanıyordu.

Kenan Bey, dağ başında yalnız oturacak değildi. Güzel bir çiftlik kurmayı tasarlamıştı. Önce ahırların yapılmasını bitirmiş ve kasabadaki pazardan sağlıklı beş on damızlık

koyun, iki tane de inek almıştı.

Hayvanların kışlık yiyecekleri depo edildikten sonra bağ ve fidanlık tesisi için gerekli işlemlere başlamıştı.

Güneşin kıyasıya kavurduğu bu yaylada tarlaların içlerine kadar uzanan, dalları tepeden birleşmiş, yeşil bir tünele benzer ağaçlıklı bir yol tasarlıyordu.

Beş altı ev yaptıracak, bunların çiçekli bahçeleri, havuzları ve meyva ağaçları olacaktı. Açacağı arklardan veya döşeyeceği borulardan en uzaklara kadar su götürecekti.

Öğretmen köyden yetişmiş bir gençti. Büyük meşenin altında konuşurlarken muhtarın, imamın, Halil'in hazır bulunduğu bu iş yerinde, Mühendis:

— Su hayattır, diyordu. Hayat sudan karalara doğru çıkmıştır. Bakınız şurada pek de büyük olmayan bir havuz var. El ayak çekildi mi çok uzaklardan gelen kuşlar suyun yüzünü yolarcasına dalıyorlar. Bir iki suluk yaptırdım. Belki elli altmış kuş oraya geliyor, suya gömülüyor, kanat çırparak yıkanıyorlar. Onları gördükçe içimde sevabın verdiği bir genişlik, bir ferahlık duyuyorum.

Bu çıplak, dümdüz, kıraç tarlalar bir gün cennet yeşiline dönecek miydi? Muhtar şüpheci ve kuruntulu bir insandı:

— Bey, diyordu. Ne akla hizmet edip de buraya geldin de para döküyorsun? Senin baban buralı ama seni önce köyde, sonra kasabada, arkasından İstanbul'da okuttu, Koskaca bir mühendis oldun. Burada çiftçilik yapmak için mi bunca emek?

Kenan Bey kaşlarını çatıyordu:

— Burada bana babamdan kalma tarlalar var. Şu köyün mezarlığında babam yatıyor. Ben yirmi yıldan fazla mühendislik yaptım. Biraz şehirlerden uzakta, babaocağında başımı dinlemek istiyorum. Kimseye de hesap vermek zo-

runda değilim Muhtar Habib Efendi.

Muhtar telâşlanıyordu:

— Yok bey, demem o demek değil. Hani mühendissinde..

— Ne olur mühendis olmakla? İnsan toprağına bağlıdır. Elimde bir güç varsa baba ocağını onarırım.

Muhtar bir gün ağzından baklayı çıkardı:

— Bey, hemşerimizsin. Tarlalarının başına geldin. Çift çubuk sahibi olacaksın. Bak doğup büyüdüğün Burçak köyü beş on kerpiç ev kaldı. Su olmayınca bir şey olmaz. Temelli kuruduk kaldık. Ölmüşlerinin canına değsin. Şu köy içinde suyun bir çaresine baksak..

Kenan Bey hemen taşı gediğine koydu:

— Köye geldiğim zaman, eksik artık neyse parasını verelim, zaten sen şehirli adamsın, senin tarlalarını otlak diye kullanıyoruz, diyip de beni başından savmak isteyen sen değil misin Habib Efendi?

Öğretmen:

— Bey, dedi. Bir kötülük etmişsek, siz de kötülükle mi karşılık vereceksiniz? Yalnız okulda altmışa yakın çocuk var. Suyun sevabı büyüktür. Nihayet Halil Efendinin ekemediği tarlaları otlak olarak kullanmaları bir suç değil.

Kenan Bey:

— Ben geçimsizlik çıkarmak fikrinde değilim, dedi. Görüyorsunuz ki, mühendislikten söz ediyor. Elimde böyle bir meslek varken neden çiftçilik yapacakmışım. İşte bu yüzden ben evimi Burçaklı köyünde kurmak istemedim. Onun için çekildim kendi tarlalarımın içine. Garip değil mi? Niyetimi anlattım, köyden rençber istedim. Habib Efendi bana herkesin işi olduğunu, boşta adam bulunmadığını söyledi. Yani neye giriştimse hepsini baltalıyacak.

Muhtar önüne bakıyordu. Birden:

— Bey, dedi. Sen bir kusur işlemişsin. Sekiz yıl mahbushanede yatmışsın. Bunu köyde bilmeyen kalmadı. Hemşerimizsin ama iş böyle olunca ben bayağı çekindimdi. Aslı budur.

Mühendis önce kızardı, sonra kaşlarını çattı.

— Öyle olsun, dedi. Bildiklerinle yetin, aslını astarını arama sen. Beni de rahat bırakın.

-3-

Mühendis Kenan Bey, kendini Burçaklı köyüne karşı biraz ağırdan almaya başlamıştı. O zamana kadar yanında çalışan şoförden Mehmet Ali'ye, şehirden getirdiği ustalara kadar kimse onun elinden bir kaza çıktığını bilmiyordu. Bunu muhtar ortaya vurmuştu. Hatta bununla kalmamış, onun için yaylada çalışanlara da ileri geri söz etmiş, bunlar da birer birer çekilmişlerdi.

Yalnız Halil, karısı Fatma ile yukarıda kalmıştı. Eline bırakılan üç yüz dönüm toprağı işliyemiyen, iki yüzden fazla koyunu yitiren Halil mühendisten çok korkuyordu.

Öğretmen Cevdet Bey, köye bağlı olduğu hâlde üşenmeden yaylaya kadar çıkıyor ve mühendisle ahbablığı ilerletmekte fayda görüyordu. Köyün kasaba ile bağlantısını temin edecek aracı yoktu. Bir iki at arabası vardı, onu da pek kullanmıyorlardı.

Hâlbuki Kenan Bey'in kamyonu günaşırı olsun şehre gidiyordu. Bir iki defa öğretmen de bu kamyonla şehre gitmiş eksiklerini almış, daha başka insanların yüzlerini görmeyi sağlamıştı.

Cevdet Bey de yakın bir köydendi. Aslında köylü bir vatandaştı. Fakat uyanık bir adamdı. Ne de olsa ilköğretmen

okulunu bitirmiş, on yıllık bir öğretmendi. Dört yıldan beri de Burçaklı'da bulunuyordu. Susuz, yeşilliksiz, neşesiz köy onun ömrünü kemiriyor sayılırdı.

Köy okulunda olduğu için çok öğüt vermiş, önayak olmuş, fakat tek bir ağaç bile diktirememişti. Zaten köyde ancak yaşlılar, çocuklar ve kadınlar vardı. Genç erkekler çekilip gitmişlerdi.

Bir aralık öğretmen de ağız aramıştı. Kenan Bey:

— Mahkûm olmak bir insanın hayatında kara bir lekedir, dedi. Bir trafik kazası sonucu beş altı kişi öldü. Beni sorumlu buldular. Hâlbuki arabamda çarpışmadan meydana gelecek en küçük bir hasar yoktu. Üzerime geliyorlardı, sola kaçtım bekledim, bütün hızıyla yanımdan geçip uçurumdan yuvarlandılar.

Korkulu bir rüyanın etkisi altında gibiydi:

— Bütün bir aile, kocası, kardeşi karısı, çocukları öylece gittiler. Haber veren, imdat arayan bendim. Muhakkak altlarındaki arabanın frenleri patlamıştı. Alabildiğine gidiyordu. Hattâ geçerken kadınların bağırıştıklarını duydum. Direksiyondaki erkeğin yüzü bembeyazdı. Arabanın enkazını muayene ettiler, bir şey anlayamadılar. Benim ifademi dikkate almadılar. Çünkü bu adam da bir mühendisti ve bir inşaat işinde çatışmıştık.

Kenan Bey içini çekiyordu:

— Değer mi bu? Eksiltmeye girenler hep aleyhimdelerdi. Çünki kuvvetli bir sermayem vardı ve fiyat kırıyordum. Ortadan kaldırılmam için böyle bir olayla lekelenmem gerekiyordu.

Korkunç bir hatıranın etkileri yüzünde beliriyordu.

— Ve hayatımın sekiz yılı cezaevinde geçti. Benim için mesleğe devama imkân kalmadı. İnşaattan hayli para ka-

Kenan Bey, korkunç trafik kazasını bir türlü unutamamıştı.

zanmıştım. Oğlum genç bir avukat, kızım da tahsilini tamaladı. Bir zaman için şehirden uzaklaşmam gerekiyordu. Sanki ben mühendis değildim. Altı ay önce çıktım. Kıştı o zaman. Baharı bekledim.

Kenan Beyin anlattıklarında samimi olduğuna öğretmen inanıyordu. Zaten onun elindeki imkânlardan faydalanmak istiyordu. Onun kimliğinin bir önemi olamazdı. Bir köy öğretmenine ne zararı dokunacak.

Günler geçtikçe yaylada daha geniş imkânlar sağlanabiliyordu. Kenan Bey evinin alt katında genişçe bir yeri bir

atölye hâline getirmişti. Burada güzel bir tezgâh vardı. Çeşitli âletlerle çalışabiliyordu.

Yayla daima rüzgârlıydı. Bina yapıla dursun, alt kattaki bu çalışma yerinde bir de yazıhane vardı. Mühendis orada uzun zaman harcayıp bir şeyler yapıyordu. Bu arada zaman zaman Mehmet Ali'yi rençberlikten alıp ona demirleri kestiriyor, deldiriyor, bir şeyler hazırlatıyordu.

Halil'in karısı Fatma köye çekilerek bir kız doğurmuş, onbeş gün köyde kalmaya güç dayanmıştı. Çünkü yaylada iyi gıda vardı, iyi yaşama vardı, iş de o kadar ağır değildi. Güllü'ye yardım ediyordu.

Hepsi hepsi nihayet on kişi çalışıyordu. Kendileri de dahildiler. Halil kendisine ait olan eski kerpiç evini onarmış, köyden getirdiği pırtılarını oraya taşımıştı. Yemek, içmek düşünmüyordu.

Çalışanların hepsi kadın ve erkek o mavi işçi elbisesini giyiyorlardı. Yalnız kadınların başında beyaz başörtüleri vardı. Bunlar artık sabahtan akşama kadar güneşin alnında, kan ter içinde, öldürücü ve ağır bir işte çalışmıyorlardı.

Hepsi toktu, hepsi her istediği anda oturup dinlenme imkânına sahiptiler. Zaten iş onların günlerini doldurmuyordu.

Ama hazırdan yemek, bu on kişiyi beslemek ve ayrıca çalışanlara bir ücret ve malzeme parası vermek ne kadar sürebilirdi?

Öğretmen bir aralık yine sormuştu:

— Kenan Bey, bütün bu ağır masraflarla elde ettiğiniz çiftlik size bir şeyler sağlayıncaya kadar mevcut paranızı tüketmekten korkmuyorsunuz galiba?

Bu soruya Mühendis:

— Ne maksatla sorduğunuzu bilmiyorum, dedi. Ama ce-

vap vereyim. İstanbul'daki apartman kendi malımız. Eşim bir dairesinde oturuyor. Oğlum evli ama geçinecek kadar kazanıyor. Diğer dairelerin kirası rahatlıkla bize yetişir. Benim ayrıca bir şirkette hissem ve birikmiş param vardı. Bu masraflara en az bir yıl daha dayanabilirim. Ama şunu da hesaplayınız: Süt, yağ, yoğurt, peynir, ayran gibi bazı gıda maddelerini hayvanlarımız temin ediyor. Yumurta bol.

Bütün ekleriyle birlikte bir traktörün gelmesi, öğretmene Kenan Bey'in işi çok ciddiye aldığını bildirdi. Ortalık ışır ışımaz Ahmet, Mehmet Ali'yi de yanına alarak toprağı sürmeye başlamıştı. Mehmet Ali buna çok heveslendi, kan ter içinde çalışıyordu. Toprağın çok kısa zamanda ve çok muntazam olarak aktarılması hoşuna gitmişti. Bu işi ileride o yapacaktı. Şimdi bütün inceliklerini öğreniyordu. Şafakla başlayan sürme iki saat kadar devam ediyordu Mehmet Ali bu kadar yeri bir çift öküzle bütün gün çalışsa süremezdi.

Bu sürme işinden sonra atölyede çalışıyordu. Mühendisin istediği ölçüde demirleri kesip deliyor, onlara somunlu vida alıştırıyordu.

Evin ikinci katının duvarları yükselmiş, kalıplar döşenmiş, döküm hazırlıkları başlamıştı. Öğretmen bunları seyrederken:

— Elektrik için de bazı hazırlıklarınız var, dedi.

— Evet, dedi Mühendis. Hava daima esintili, bir pervane yapmakta beni haklı bulacağınızı sanırım.

— Pervane mi?

— Evet, bir fırıldak daima dönüp küçük bir motoru çalıştırabilir. O da bizim küçük dinamomuzu çalıştırır.

— Gücü yeter mi dersiniz?

— Öyle zannediyorum. Mehmet Ali kulenin ayaklarını hazırlıyor. Üç buçuk metre kadar yüksek bir yapının damı-

na kuleyi monte edeceğim. Kışın ve fırtınaların şiddetine dayanacak bir pervane gerekli. Kuvveti oradan aşağıya alıp kapalı bir yerde dinamoyu çalıştırmayı düşünüyorum. Bununla evde bazı mutfak aletlerini çalıştırmak ve birkaç ampul yakmak mümkün olacaktır.

Kenan Bey hemen her gün şehre inerken ev için gerekli eşyayı da birer birer getiriyordu. Bazen meşenin altında, bezli bir sandalyeye uzanıp köyün kerpiç evlerinin üzerinden görünen ovayı seyrediyor ve ara sıra:

— Ahmet, diyordu. Anana söyle de bana bir kahve yapsın.

Dört, beş yaşlarında bulunan oğlan bir iş görebilmenin sevinci içinde koşuyordu.

Onlar, karı koca ve oğul, sapa bir istasyonda karşılarına çıkan bu kısmetin elden kaçırılması korkusunu çekiyorlardı. Mühendis, Mehmet Ali'den başka, çalıştırdığı için karısına da bir aylık veriyordu. Karı koca çarıkları atmışlardı ayaklarından. Bol bol yıkanma imkânını buluyor, daha hafif giyiniyor ve her şey için mühendise danışıyorlardı.

Kenan Bey, Mehmet Ali'ye kendi arazisi içinde, evlere ayırdığı kısımda, bir evlik yer göstermişti.

— Buraya, benim gösterdiğim gibi bir ev kur. Burası senin olacak. Senin öz malın.

Bu haber ve teklif belki bir kaç gece Mehmet Ali'yi uyutmamıştı. Şimdilik sığındıkları kerpiç evde kimbilir karısıyla ne hayaller kuruyordu. Sonra bir aralık izin istedi:

— Bey, ben bizim köye varayım. Buradan çok ırak değil. Orada oğlum Hüseyin var. Ahmet'ten daha kabacadır. Bir yerde ırgat durur du. Gayri harman çoktan kalktı.

Mehmet Ali'nin gitmesi Güllü ile Ahmet'i mahzun etti. Daha ertesi akşamdan büyük meşenin altında oturup ak-

şam karanlığında ovaya bakmaya başladılar. Ahmet bir buzağı gibi anasına soḳulup yaslanıyordu.

— Ana bubam tez gelecek mi?

— He, ağanı da getirecek.

— Ayakça mı gelecekler?

— Bunca yol ayakla gelinir mi? Makineyle gelirler.

Lokomotifin, otobüsün ve otomobilin de adı makineydi. Traktöre de makine diyorlardı. Kimbilir Mehmet Ali ırgatlık yapan Hüseyin'e makinede çalıştığını nasıl ballandırarak anlatacaktı. Sonra ev, Mühendisin vadettiği ev, hem de kırmızı tuğladan örecekleri ev kimbilir ne güzel olacaktı! Mühendis ona kâğıt üzerinde anlatamayınca ayağa kalkıp işaretlerle anlatmıştı.

— Bir iyi çalışacaksın Mehmet Ali, demişti. Gayri iyi bir ev sahibi olmanın çağı gelip çattı. Göreyim seni.

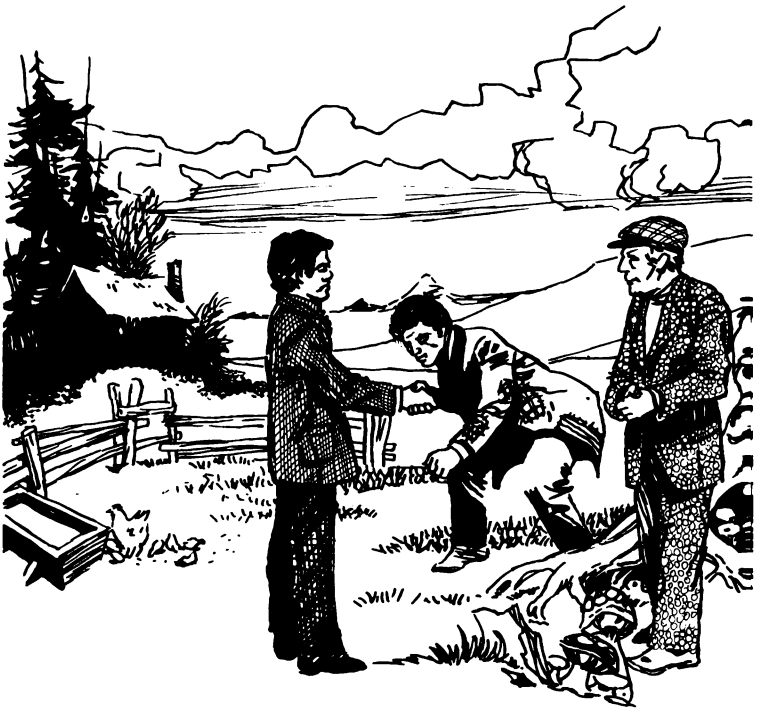
Mehmet Ali, heyecanlıydı, tıkanıyordu arasıra, göze girmek için elinden gelse canını verecekti.

Nihayet dört gün sonra, hem de yaya olarak baba oğul gelmişlerdi. Ayaklar şiş, yüzler erimiş, canlarını dişlerine takmışlar.

Kenan Bey:

— Hoş geldin Mehmet Ali, demişti. Sen de hoş geldin Hüseyin.

Hüseyin el öpmüştü. Babası böyle tenbih etmişti. "Bizim ağanın elini öp!" demişti. Bu epeyce kabaca bir köylü tipiydi. Ayakları çarıklıydı. Çeşit çeşit yamalar arkasındaki cekedi ve pantolonu kumaş müzesi hâline getirmişti. Çok gençti. Kanı kaynıyordu. Babası kadar güçlü değildi ama dayanaklıydı ve bir kuşak daha yeni olduğu için anlayışı yolundaydı.

Kenan Bey, Hüseyin sen de hoş geldin dedi.

Ustalar, ikinci katın tavanı kuruyuncaya kadar, iki gün içinde, Mehmet Ali'nin evinin duvarlarını çıkıvermişlerdi. İki oda, içinde yemek yenilebilecek bir mutfak, sonra banyolu ayakyolu, bir de aralıktan ibaretti bu ev. Ama mutfaktan bitişikteki yem ambarına ve ahıra geçmeye yol yapılmıştı. Evin çevresine dikilecek ağaçların yeri bile hazırdı.

Kenan Bey fidanlık ve bağ yeri hariç, ekilmemiş bir karış toprak bırakmamıştı. Tohum artık topraktaydı. Orada çimlenecek, bir kök, bir filiz salacak ve toprağın yüzüne çıkacaktı.

Burçaklı köylülere yapılan sürme teklifini kabul etmemişlerdi. Makine ile sürülen toprağın beti bereketi olmazmış.

Öğretmenin çabaları boşa gitmişti. Muhtar hâlâ kuşkuluydu ve mezarlıkta taşı bulunan İbrahim ağanın oğlu mühendis Kenan'ın köye neden geldiğini anlamak için kafa yoruyordu.

Öte yanda Kenan Bey, kendi tarlalarının sınırını arklarla çeviriyor, kurağa dayanacak bazı ağaçları dikmek için yer hazırlıyordu.

Bütün kış Halil, karısı, Mehmet Ali ile iki oğlu ve Güllü kalacaklardı yukarıda. Bunlara iş taksimi yapılmıştı. Sonra, köyden yeni evli Ömer'le Zeynep geldiler. Zeynep hayli güzel bir genç kadındı. Ömer çalışmak, kazanmak için can atıyordu. Bir iki baş hayvanları vardı. Ömer'in babasının yıkık bir kerpiç evi bulunuyordu yaylada. Kenan Bey, yeni bir ev yapılıncaya kadar onun da kendi evinin alt katındaki atölyede oturmasına izin vermişti. Yaylanın nüfusu böylece dokuz kişiye varmış bulunuyordu.

Tarlalar, yapılmış ve yatmaya hazırlanmış bir yatağa benziyordu. Kenan Bey evin kiremetleri döşenip sıvası yapılıncaya kadar kalmıştı. O hareket edeceği sırada koca meşe hemen bütün yapraklarını dökmüş, çalıdan ibaret kalan dallarında birkaç kuş yuvası ortaya çıkmıştı.

-4-

Bakır rengini almıştı yüzü. Derisi kalınlaşmış sanılıyordu. Hareketlerinde bir kabalık, bir hoyratlık belirmişti.

Fahire Hanım kırkına geldiği hâlde bütün geçliğini ve tazeliğini saklıyordu. Giyiminde en küçük bir kusur yoktu. Saçları yapılı, tırnakları ojeli, makyajı yerindeydi. Oturup kalkmasında bile bir teklif vardı.

Altı aylık bir ayrılıktan sonra değişiklere dönerek gelen kocasına ilk ağızda bir şey söylememişti. Fakat kızı Bilge ile beraber biraz ağır basmayı düşünmüşlerdi. İşte, erken gelen bir kışın soğuk ve yağışlı bir sabahında eline kahvesini verdikten sonra, ana kız karşısına geçmişlerdi.

Fahire Hanım tatlı tarafından açtı:

— Bey, başına o felâket geldi. Hiç yoktan sekiz yıl hürriyetinden mahrum kaldım. Sekiz yıl dile kolay. Çıkar çıkmaz kendini köye attın. Sıkıntılı geçen yılların acısını çıkaracağına kendini yeniden yoksulluklara mahkûm ettin. Ye, iç, uyu, dilersen seyahat et. Ama bir köye çekilmek, doğrusu bunu benim aklım almıyor.

Kızı Bilge:

— Ya, öyle babacığım! dedi.

Mühendis sigarasını yaktı:

— Hanım, dedi. Bu ne süs, ne nizam, baloya filân mı teşrif?

Karısı bozuldu:

— Ben hayatımı yaşıyorum, dedi. Ne yapayım yani? Hizmetçi gibi gezdiğimi mi istersin?

— Yok hani Burçaklı köyündeki Güllü gözlerimin önüne geldi de?

— Yaa, tevekkeli altı ay kalmadın oralarda.

Adam alınmadı bile üstüne. Güldü:

— Sana bakıyorum, dedi. Şöyle çok duygulu bir şairin yazdığı nefis bir şiirin içinden seçilip alınmış bir mısrasın. Yani renk, güzellik, uyum, ses, davranıştaki incelik ve letâfet hep yerinde.

— Kenan Bey alayın sırası değil.

Bilge:

— Sabırlı ol anne, dedi. Fena mı söyledi yani?

— İnce ince alay ediyor.

Adam:

— Dinle be, dedi. Adı Güllü. Keçi midir, kadın mıdır, şöyle birden karşına çıksa korkarsın, altı adım öteden ter kokusu geliyor.

Kenan Bey içini çekti:

— Vatandaşım benim, anam, kardeşim benim. Bizden işte bu zavallı kadın. Yurttaşımız. Çileli soydaşımız.

Kenan Bey bir soluk aldıktan sonra:

— Kuzum ana kız ne dırlanıp duruyorsunuz, dedi. Ne seyahati? Nereye gidecek mişim? Baba evine gitmek suç mu? İnsan zaman zaman nereden geldiğini düşünmeli. Burçak ne demek bilir misin Bilge? Liseyi bitirdin. Sana Avrupalı yazarları sorsam bir bir eserleriyle sayarsın bana. Şöyle elli yıl geriye doğru kendimizden olan değerli yazarları, devlet adamlarını sorsam bilemezsin. Hattâ kendi dedeni merak edip bana sormadın. Siz ana kız, yalnız gününüzü, çevrenizi yaşıyorsunuz.

— Güllü gibi mi yaşıyalım baba?

— Dinle, önce Burçak nedir onu söyle bana? Bilemedin değil mi? Burçak mercimeğe benzer bir bitkidir. Taneleri çiftlik hayvanlarına yem olarak verilir. Benim babamın köyü de bu burçağı çok yetiştirdiği için Burçaklı adını almış. Sıkıldık mı? Dinliyor muyuz?

— Anlat bakalım baba.

— Ben orada doğduğum zaman yüzden fazla kerpiç ev vardı. Nur içinde yatsın annem Zeynep, sabahın erken saatinde tarlaya, çapa yapmaya giderken beni bir peştemalla

sırtına bağlarmış. Ya bir çitin gölgesine yatırır, ya bir ağaç altı bulur, testiyi de yanıma koyar, kendisi güneşin altında çalışırdı. Ben ağladıkça anacığım gelir, terli ve kirli memesini ağzıma tutar, emzirir, yine giderdi. Ben ağaç yapraklarıyla, gökteki bulutlara "Ag gıı, ag guuu" diye konuşurdum.

Bilge gülümsedi:

— Çok hoşsun baba, dedi. Seni görür gibi oldum.

— Öyleyimdir kızım. Dinle bak. Evimizdeki odalar ufaktı. Yere iki hasır serdin mi kaplardı toprağın üstünü. Öyle geçme tahtadan kaplamalar, marley, hattâ muşamba hak getire. Sadece iyice dövülmüş toprak, Bazen odanın döşemesinin bir tarafında bir arpanın filizlendiğini görebilirsin. Hasırın üstüne akşamları yalın kat bir şilte serilir, bir yastık, bir yorgan tamam. Bunun içine terden, yorgunluktan bitmiş insanlar girip yatar. Karyola, somya arama. Her odada bir ocak vardır. Orada kışın kütükler yanar. Hem odayı ısıtır, hem aydınlatır. Yazın da küçük bir iskemlenin üzerinde yağ veya mum yanar. Ama kimsenin ışığa ihtiyacı yok. Güneş batar yatarsın, gün ışır, kalkarsın.

— Baba içime fenalıklar geliyor.

— İşte ben orada doğdum, orada büyüdüm, kavak dallarıyla örülmüş, üstüne toprak çekilmiş tavanı seyrettim. Anam biraz büyüyünce bana tarhana, nişasta, pestil gibi şeyleri kuşlardan, tavuklardan korumak için görev verdi. Bazen çobanarın yanında hayvan bakımı için staj gördüm. Sonra bir gün köy öğretmeninin karşısına çıktım. Ne anam bilirdi okuyup yazmayı, ne de babam. Zaten ne lüzumu vardı bunların. Okuyacak bir şey yok ki. Kitap, gazete yüzü görmeden ölenler vardır Burçaklı'da. Beni okutan hoca uyanık bir adamdı. Ne yapıp yapıp ilki bitirdikten sonra beni kasabadaki orta okula yazdırdı. Orada, bizim köyle alış verişi olan bir bakkalın evinde kalırdım. Okul tatillerinde

köye gider, babama yardım ederdim. Sonra seçme imtihanını kazanarak burslu olarak okumaya başladım. Okulda yatılıydım. Oradan fakülte kısmet oldu.

Kenan Bey bir zaman burula burula yağan karlara bakarak:

— Unutmadım Bilge, dedi. Ben köyümü, oradaki ortaokula kadar olan hayatımı unutmadım. Orada yaşamaktan, o eziyeti ve yorgunluğu çekmekten daima korkar ve anama, babama acırdım. Onlar, beni dünyaya getirenler orada öldüler. Onlara bir yararım dokunmadı. Çileli anam, yorgun babam, bir tarlada koyun koyuna yatıyorlar. Daha mühendis çıktığım zaman gitmiştim bir defa. Mezarlarını yaptırdım. Sonra, işte on yıl kadar önce tekrar gittim. Tarlaları, hayvanları muhafaza etmesinin Halil'den istedim. O hayvanlarımı bitirdi, tarlalarımı da köylü otlak yaptı. Ben canından bezmiş köylüleri değil, o toprağı aradım Bilge. Toprak daima aynı topraktır. Ana gibidir, değişmez.

— Baba sende böyle duygular olduğunu bilmezdim.

— Eh, bu nedenle öğrenmiş oldun işte. Aslında ben köylüleri de severim. Ne kötü olsalar benim yurttaşım, hemşerimdir hepsi. Boyunlarına sarılmak, onları öpmek isterim. Mehmet Ali de öyle. Kütükleşmiş bir erkek. Koca koca duygusunu kaybetmiş pençeleri var. Yıkanırken gördüm onu. Boynundan yukarısı ve bileklerinden beri elleri başka renkte, takma gibi. Bedeni gün ışığı görmemiş, duru beyaz. Genç sayılır, ama kıralmış saçları. Bir meşe kökü, tarlada bir toprak tezeği gibi duygusuz olan bu koca ve baba olan adamda bazı inançlar ve gayretler var. Güneşin o bakır ve kalaysız bir tencerenin içinde bulup kaynattığı beyninde kabiliyetler var. Bunlar birbir çıktı ortaya. Onu kâhya gibi bıraktım köyde. Şimdi orada benim dokuz kişim ve toprağın içinde yatan tohumlarım var. Ismarladığım ağaç fidelerini de diktiler her hâlde. Koyunların bir kısmı yavrulamış-

tır. İki inek de yavrulayacak. İki inek dört olacak. Koyunlar yüzde elli artacak. Tam altı ay oraya emek ve para verdim. Gömdüm toprağa.

Fahire Hanım:

— Hiç acımadın mı o paralara? dedi.

Kenan Bey biraz kızdı:

— Seni aç mı bıraktım Fahire? Bu apartmandan on binin üstünde kira gelmiyor mu? Yetmiyor mu ana kız sizlere?

— Paranın fazlasını toprağa gömmek mi lâzım?

— Fahire, bu bencillikten kurtul. Biraz memleketi düşün. Ben baba evini onarmaya kalktım. Topraktan geldim Fahire, toprağa gideceğim. Hattâ seni de, Bilge'yi de köye götürmek isterim.

— Allah yazdıysa bozsun.

-5-

İstanbul'da, Şişli'deki apartmanda hayat yavaş yavaş iki taraf için de çekilmez bir hâl alıyordu.

Fahire Hanım kocasına gücenmişti ve odasına girmiyordu. Yeni evli olan oğlu avukattı. Bir pazar babasını ziyarete gelmiş ve salonda duruma hâkim olmak için konuya iliş-mişti:

— Bu zamana kadar dirlik içinde sürüp giden aile hayatımızda bazı sevimsiz olayların geçtiğini üzüntü ile görüyorum baba. Bu Burçaklı köyü senin karakterini ve tutumunu tamamıyla değiştirdi. Bu gidişle hayat çekilmez bir hâl olacak. Bunun sebebi de sen olacaksın?

Kenan Bey dinlemek için bir hayli gayret harcadıktan sonra:

— Senin karşındaki kimdir Erol, dedi. Bir katil, bir hırsız mı yoksa senin baban mı? Şunu anlıyayım bir defa.

— Elbette babam.

— Öyleyse terbiyeni takın, seni sabahlara kadar itişip kakıştığın sokaklardan aldım, itin,köpeğin elinden kurtardım, peşinde koştum, hocalarına yalvardım. Bin zorlukla hukuka soktum. Başıma avukat kesilip bana akıl öğretmeye, ahlâk dersi vermeye kalkıyorsun öyle mi? Sen de o Zümbülbebek tohumu ananın oğlusun. Bilge kadar olamadın. Nihayet el hakkı, kız evlât, fakat aile olarak karşımda bir o var. Anan mahkûm oldum diye benden ayrılmaya kalkarken o kız kaç defa ceza evine geldi.

Erol iyice bozulmuştu.

— Anam senden ayrılmaya kalkmadı, dedi.

— Beni söyletme şimdi. Davayı takip eden avukata giden başka kadın değildi. Kocası mahkûm olan bir kadının ayrılık istemeye hakkı olup olmadığını ve ayrılığı kendisi istediği takdirde tazminat alıp alamıyacağını soran kim? Kendi kafasına göre yazdığı bir ayrılık dilekçesini avukat bana getirdi. Muhterem valdenizin kargacık burgacık imzasını çok iyi tanırım Erol Beyefendi.

— Baba şimdi konuyu değiştirme. Yarım milyonu toprağa yatırdın.

— Valde hanımın hesabına bankaya mı yatırmalıydım? Başıma felâket gelir gelmez ayrılmaya kalkan ananın hesabına öyle mi?

— Baba ayrıldı mı?

— Böyle bir şeyi düşünmek de suçtur. Eğer bir tazminat kopartacağını aklı kesseydi ayrılırdı. Haklı buluyorsan al anamı yanına.

— Baba, apartmanı satmaya kalkıyormuşsun, satamazsın. Çünkü mahfuz hisse maddesi vardır?

— Aptal avukat, ben malımı satıyorum, mirastan şunu

bunu mahrum edip bir başkasına bağışlamıyorum. İyi oku da çık karşıma.

Adamın fena hâlde canı sıkılmıştı. Oğluna ve karısına karşı bir cephe almıştı. Yalnız kızı meşgul oluyordu onunla.

Bilge bir gün onun odasında, kaldırmayı unuttuğu bir mektup buldu. Bu pek acemice ve gülünç olarak yazılmıştı. Fakat Bilge bu mektuptan inanılmaz bir zevk aldı.

"Sudan aziz, şekerden leziz bubamız, Bubam Memedali Efendi mahsus selâm ile iki ellerinizden öper, yüce Allah'dan sağlık ve afiyet diler. Haneniz tarafına da selam eder. Anam Güllü Hanım da selâm edip, iki ellerinizden öper. Kardeşim Ahmet de selâm eder, iki ellerinizden öper. Ben çobanınız Hüseyin de mahsus selâm edip iki ellerinizden öperim."

Ağamız, bubamız Kenan Efendi, bizler burada cümleten sıhhatteyiz. Bubam ekinleri bir yokladı. Toprak altında gövermeye bulaştıklarını söyledi. Bana dedi ki, size bu mektubu yazıp ileteyim. Ben köydeyken üçe kadar okumuştum. Burada da bubam beni Cevdet öğretmene yolladı, dördüncü sınıfa gidiyorum.

Sevgili bubamız, ağamız, yirmi koyun yavruladı. Daha ötekileri de bekliyoruz. İneklerin birer dişi buzağısı var. Tavuklar gurk oldu, anam onları ahırda yatırıyor. Martta biciler çıkacak. Kar eyice bastırıp tarlaların üstünde kaldı. Toprağın suya doyduğunu anlatır babam. İnşallah ekin çok eyi olacak.

Candan aziz bubamız, sınır boyunca ve yolların iki yanınca dikilen fidanların tomurcuklandığını bubam söylüyor. Vardığınızda bunları yeşermiş göreceksiniz. Ömer ağam yağışsız hava buldukça dağa gidiyor. Köyden iki it enciği bulmuş. Bunlar bayağı geliştiler. Koyunların arasında yatarlar. İki ay şehre inemedik. Kar yolları aldı. Burçak-

lı'dan bize gelip tuzla ekmeklik un istediler. Bubam bir çuval un verdi ödünç. Harmanda ödeyecekler."

Mektup böylece sürüp gidiyordu. Bu saf, kendilerini toprağa adamış insanların hikâyesiydi. Bilge babasının köylülük damarının tuttuğunu sanıyordu. Fakat masasının üzerindeki kroki ve plânlara göz attıkça ilgileniyor, bazen maliyet hesaplarına, inşaat hesaplarına bakıyor, sonra yaylada oturmak için ayrılan alandaki sıra evlere, aradaki yollara ve bahçe yerlerine dikkat ediyordu. Her hâlde babasının mesleğinin eseriydi bunlar. Tarlalarının sınırına komşu olan eski Burçaklı yıkıntılarına bakıyor, buralara açılacak yolu çizgilerle görüyordu.

Bir gün karşısına geçmişti babasının. Yaylanın planı hakkında bazı şeyler sormuştu. Bu ilgiyi Kenan Bey ürkütmekten çekinerek bazı bilgiler vermişti.

Bilgen'in köy hakkında hiç bilgisi yoktu. Bu konu açıldığı zaman Kenan Bey:

— Gariptir, diyordu. Bizde köyler, bilerek, ilerisi hesaplanarak kurulmaz. Biri tarlaya yakın bir yere bir kerpiç ev yapar. Komşusu yanına gelir. Yavaş yavaş bir köy ve onun gerektirdiği şeyler oratya çıkar. Baş baş su olmalı, yol olmalı. Cami, okul bunları izler. Hâlbuki köyün kurulma kararı topluca verilse çok daha uygun olur. Emin ol eğer artezyen olumlu cevap vermeseydi ben orada ev yaptırmaya girişmezdim. Susuz ne olabilir ki.

Kenan Bey Fahire Hanımla katiyen meşgul olmuyordu. kadının kendisinden ayrılmak girişiminden köyle meşgul olmasına karşı gelmesine kadar her hareketine içerlemiş bulunuyordu. Hakikaten güzel ve çekici olan karısı kocasının bir gün dayanamayıp kendisine yalvaracağından gün geçtikçe ümidini kesiyordu. Bu da onun sinirleri üzerinde yıpranmalar yapıyordu. Bilge bir iki defa babasına karşı girişimde bulunmak istemiş, fakat sert bir karşılık almıştı:

Kenan Bey, kızına bizde köyler ilerisi düşünülerek kurulmaz dedi.

— Ben ne yaptım Bilge? Ayrılmak için avukata dilekçe yazdıran ben miyim? Paramı öylece hanımefendinin hesabına mı yatıracağım? Verdiklerim yetmiyor mu? Köye para gömmek ne demek? Ben baba evini kalkındırmak istiyorum. Boyanmak değil.

Daha sonra içinden gelen bir kaynayışla anlatıyordu.

— Kızım, Burçaklı köyüne gittim. Ben görmeyeli köyü yayladan aşağıya taşımışlar. Damlardaki bütün kavakları, pencere, kapı gibi tahtadan ne varsa sökmüşler. Aşağıda meyilli bir yere yeniden köy kurmaya kalkmışlar. Yukarıda

akar su yoktu ama kuyular vardı. Kimse susuz kalmazdı.

Babamın evini buldum. Bir kısım odasının üzeri sağlamdı. Ötekiler göçmüştü. Anacığımın karşısında çalıştığı ocağı, hattâ hamur açtığı oklavanın kırığını buldum. Kurtlar kuşlar dolmuş içeriye. Kimbilir nerelerden getirdikleri kemik parçaları, yarım ceviz kabukları dolu.

Bir kapı eşiğine oturdum. Hatırladım her şeyi. İşte anamın eliyle astığı çürümüş, güneşten rengini atıp paralanmış bir küçük perde. İçi deşilmiş bir ot minder. Şurada kırık bir kaşık, ötede bir araba parçası.

Babam şu kapının önüne gelir, kendisini alçak bir iskemlenin üzerine atar, soluklanır, çarıklarını çıkarmak için eğilen anama:

— Bırak Zeynep, soluk alayım, derdi.

Erkeğin çarıklarını çözüp çıkarmak? Sizin kitabınızda bu yok değil mi kızım? Ama anam son zamanlarda çalışmazdı tarlada. Babam görürdü bu işleri. Tepeden güneşin beynini kaynattığı yetmiyormuş gibi yerin de harı duman gibi, yangın yalazı gibi yükselirdi. Adam bütün gün dayanırdı buna. Sonra gelirdi evine. Şöyle bir soluklanırdı. İşte karısı, işte küçümencik oğlu onu karşılıyor.

O da küçükken babasının böyle yorgun argın eve döndüğünü görmüştür. Bu kerpiç ev babadan oğula, kaynanadan geline kalıp gelmiştir. Bu evin kendine özgü bir kişiliği vardır. Bu evde bütün ailenin anıları yaşar. Bir kerpiç ev diyip geçmiyelim kızım. Şurada dedem son zamanlarında otururdu, şurada ninem ölmüştür, şu odaya anam gelin gelmiştir. Çocuklar doğmuş, düğünler kurulmuştur.

Baba evi bir vatandır kızım, yurtluktur. Baba evi kuşaktan kuşağa kalır. Onun her yeni sahibi o evi yaşatmaya çalışır. Göçen damını onarır, duvarının taşlarını yerine koyar, ocağını temizler, babasının oturduğu yere oturur, dedesi-

nin çağından kalma orağı eline alıp bir zaman seyreder. Düşünür ki kendi oğlu veya kızı da bir gün bu evde kendisinin yaşadığını düşünecek "Benim de bir babam vardı, sağlığında şurada otururdu" diyecek.

Annesi, Bilge'yi dışarıda azarlıyordu:

— Babanın saçmalarını dinliyorsun değil mi?

Babası kaldığı yerden konuşmasını sürdürüyordu:

— O evde bir gece kaldım Bilge. Börtü böcek olmamasına dikkat ettim. Yanımda şoför vardı. Süpürttüm ocaklı odayı. Çadır bezini serdim yere. Belki kamyonun içi daha rahattı ama hatıralarıma karşı ayıp olurdu başka yerde yatmak. Anamı, babamı düşünerek orada yattım. Dağ başı sayılırdı orası. Rüzgâr durmadan uğulduyordu. Yaylanın bir başka gürültüsü oluyor. Bu tenhalıkta insanın içine bir korku geliyor, sanırsın ki bütün ölülerin dirilmiş, kıyıdan köşeden sana bakı birbirlerine seni gösteriyor: "Bu bizim Kenan değil mi?" diyorlar.

Bilge pireleniyordu.

— Aman babaaaa, korkuttun beni.

Kenan Bey:

— Ben de korktum o gece kızım, demişti. Ay karanlığı bir gece. Yayla zaten ayaz olur. Kapı yok, pencerede çerçeve yok. Ama düşündüm, burası benim baba ocağım, babamın evi. Ben burada doğdum, burada yetiştim.

— Şimdi orası duruyor mu baba?

— Elbette. Köyde kerpiç evlere çatı yapanlar var. Bir elinden iş gelen buldum. Sıvaları onarttım, damına yeniden kavak bedenleri yatırdı, üstüne daha ince çırpılar koydu. Daha üstüne her tarafı kaplayacak gibi hasır serdi. Daha üstüne killi toprak getirip ıslatarak serdi. Çiğnedi bastırdı, yeniden toprak serdi. Üstünde yuvarlak taşı gezdirdi. Top-

rak sıkılaştı. Gayri altındaki hasır çürüse de o pekişmiş toprak dökülmez. Gelgelelim her yağmurdan sonra dam üstüne çıkıp taşı yuvarlamak, kışın da karı kürümek gerekir. Bu evler kışın sıcak, yazın serin olurlar. Şimdi orada sapasağlam iki göz oda, bir mutfak, bir aralık, bir de tahıl ambarı var. Babamın eliyle diktiği kavağın bir kökü kalmış. Sanırsın ki orada bir diş kökü var. Eştirttim orayı. Yaza karşı bir kavak fidanı dikecek, bir de su vereceklerdi.

— Baba orada oturmayı mı düşünüyorsun?

— Eh kızım, babamın evini onartır, yaşatırsam ne zarar ederim. Arada bir gider görürüm. Benim düşüncemi budalaca bulanlar olur. Gayri orasını da kendileri bilir.

— Baba ben de o evi görmek isterim.

— Mayısta buradan hareket ederiz. Anan da kendi başına kalsın. Belki daha iyi bir koca peyler de istediği gibi yaşar.

— Baba bana kalırsa biraz haksızlık ediyorsun. O kadın yalnız senin eşin değil, çocuklarının da anası.

— Bu şartlar altındayken bir kaç koca değiştirmiş kadınlar da vardır Bilge. İnsan bu, ben ayıplamam.

— Peki, ne ile gitmeyi düşünüyorsun?

— Bir araba alacağım. Bir gün, bir gecelik yol. Biraz mutfak takımı, gaz tüpü, bir iki lâmba, sonra pilli bir radyo düşünüyorum. Zaten cebimde bir liste var. Aklıma geldikçe ilâve ediyorum.

— Araba orada kalacak mı?

— Belki kalır. Sen fakülteye girmeyecek misin?

— Bilmem ki baba. Bunu seninle konuşmadık. Puan tutturmaktan korkmam, biraz uzun ama tıbba girsem ne dersin?

— Fena olmaz. Yirmi altı yaşında hekim çıkarsın. Kocaya varsan da varmasan da geçerli bir meslek.

— Yanıma biraz kitap almak isterim baba, orada daha rahat çalışabilirim.

— Sen bilirsin kızım. Ben seni kandırmış olmayayım.

Sonra, gideceklerine hemen bir hafta kala avukat olan oğlu biraz çekinerek sormuştu:

— Baba çok kalmak niyetinde misin?

— Kardeşin Fakülteye dönerse onu getiririm, dedi. Nihayet iki ay.

— Şey, annemi de götürsene diyecektim.

— Anneni mi? Bana bak oğlum, annenle benim yolum ayrı. Yirmi altı, yirmi yedi yıldan sonra benimle zıt gitmeye başladı. Dağ başında, Allah'ın köyünde ne yapacak? Orada ne berber var, ne manikürcü, ne de sosyete.

— İyi ama kadını yüzüstü mü bırakcaksın?

— Ha, evet. Sekiz yıl cezaevinde yattığım sırada yüzüstü bıraktığım gibi. Orada köylü karıları gibi eziyet çekeceğine burada keyfine baksın. Geldiğim zaman da artık bir karar veririz.

— Baba, haksızlık ediyorsun...

— Bana bak Erol. Fena bir baba olmak istemiyorum. Sen benden fena bir baba çıkarmaya çalışıyorsun.

— Sen bana iyi bak baba. Karımı alır ben de gelirim o cehennemin bucağına.

— Orası cehennemin bucağı değil, baba ocağıdır, benim babamın evi.

— Pekâlâ, biz de geleceğiz, annem ben, Sevim.

— İki günde kaçarsınız.

Kenan Bey, oğluna orası cehennem bucağı değil, baba ocağı dedi.

— Bakalım, bir deneriz. Nihayet sen bomboş bir insan değilsin.

— Ben dırıltı istemem.

— Tamam baba, tamam. Sen al alacağın arabayı, benim de arabam var. Bu defa Anadolu'ya gidip bir tatil yapmış oluruz.

Teklif Erol'un karısından gelmişti. Çok genç ve iddialı olan kayın valdesine kocasıyla birlikte gitmesini gerekirse kendilerinin de geleceğini anlatmıştı. Kadın kendini ağırdan alınca da, oğlu:

— Sen bilirsin anne, demişti. Bu senin için son bir şans. Ya bunca yıllık kocanı takip edersin, ya da kendi seçeceğin yolda gidersin. Biz seni haksız buluyoruz. Adamın başına

bir felâket geldi. Hemen ayrılmaya kalktın. Cemiyetin içinde avare bir kadın olarak kaldığın zaman ben de yüzüne bakmam.

Oğlu annesinin başına geleceklerin portresini çizdiği zaman kadın epeyce korkmuş ve bir gece bitişik odadan çıkıp kocasının odasına girmişti. Fakat kocası onu hemen kabul etmemişti.

— Hanım kocanın odasına gelirken takma kirpiklerini, peruğunu, yüzündeki boyaları, çıkart, bir banyo yap öyle gel.

Kadın direnince de bağırmıştı:

— Fahire, bana ıtır kokulu temiz kadın aratma. Benim makyaj malzemesi ile ilgim yok. Sabrımı taşırıyorsun artık.

O gece nihayet sulh olmuş ve ertesi gün de Burçaklı'ya gitme kararı kesinleşmişti.

Kenan Bey, ertesi gün steyşin vagon bir araba almıştı. Evdekiler biraz garip karşılamışlardı bunu. Mühendis:

— Baloya gitmiyoruz, dedi. Sebebini anlarsınız.

Akşam yemeğinden sonra kahvesini içerken Bilge'ye alıncak şeylerin listesini yaptırdı. Önce gerekli olan ilâçlar, sonra güneşten korunmak için şapkalar, hafif elbiseler, gerekirse pantalonlar, mutfak ve yemek için gerekli tabak, çanak, çay ve su takımları, yatak örtüleri, hafif ayakkabılar, bazı ev âletleri, bir hayli çay, kahve, kakao, baharat.

İki gün ana kız akıllarına gelen ve listede yazılı olanları almışlardı. Kenan Bey de köyde lâzım olanları ve bazı hediyeleri tedarik etti. Garajdaki arabanın arkası tamamen dolmuştu. Kenan Bey:

— En az dört somye, şilte ve yastık, yorgan lâzım, diyordu. Örtüleri de unutmayalım. Bunları şehirden alırız. Gider gitmez kamyonla bir sefer daha yapmamız gerekecek.

İş böylece ciddileşmiş ve bir sabah erkenden baba oğul yola çıkmışlardı. Fakat yolda program bozuldu. Abantta bir gece kaldılar. Yollarda kana göçe Ankara'ya vardılar. Bundan sonra yol gittikçe tenhalaştı ve çoraklaştı. İkindi vakti o meşhur Burçaklı'ya vardılar.

Mühendis büyük çınarın altında bir kahve içtikten sonra:

— Mehmet Ali, dedi. Şehre gideceğiz.

Adamcağız yatak takımları için ters yüzüne kamyonla dönmüştü. Hanımlar önce ovanın güzelliğine hayran olmuşlardı. İki katlı mükemmel bir ev yapılmıştı ama hemen hemen odaları bomboştu.

Fahire Hanım, kızı ile gelini mutfağı yerleştirip yatacakları odayı tayin eder, yemek hazırlığına bakarlarken Erol annesinin yanına gelmişti. Evin ikinci katında kapalı bir balkon vardı. Bütün ovayı ve karşı dağları, sonra yakın plânda aşağıdaki köyü görüyordu.

Köy, beyaz badanalı kerpiç evlerden oluşuyordu. Okul binasından başka hiçbir damda kırmızı kiremit görülmüyordu. Sonra tek bir ağaç yoktu.

Fakat ana oğul, yan taraftaki balkona gitikleri zaman ahırların ötesindeki tarlaların artık sarıya dönmüş yeşil renkte olduğunu gördüler. Tarlaların arasında, yol olarak yapılmış bulunan bir düzlüğün iki yanı ancak bir metre yüksekliğe varmış fidanlarla doluydu. Havuzun çevresinde ve sınırlarda yemyeşil yapraklanmış başka fidanlar vardı.

Fahire Hanım, göz göz kerpiç evlerin ilerisinde, yakın bir zamanda duvarla çevrilmiş bir alanı yanına gelen Ahmet'e sordu:

— Çocuğum, orası mezarlık mı?

Ahmet:

— He bacım, dedi.

— O beyaz taş nedir?

— Orada bizim ağanın bubasıyla anası yatır.

— Kim sizin ağanız?

— Senin erin var ya...

— Eeee..

— İşte o bizim ağamız.

— Sizin eviniz nerede?

— Aha şu yanda. Kırmızı damlı..

— Yeni yapıldı demek?

— Hee, ağa izin verdi, ustalar da yaptılar.

— Evinizi seviyor musun?

— Tevatür seviyorum gözel ev.

— Tevatür ne demek?

— Sen bilmiyon mu bacım. Zekleniyon mu yoksam?

Güllü acele ile yemek hazırlamıştı. Fakat Mühendisin gelmesini bekledikleri için bu yemeği geç vakit yediler. Kenan Bey çok yorgundu. Hüseyin babasına yardım ediyor, somya ve yatakları ikinci kata taşıyorlardı. Üç oda da işgal edilmiş oluyordu.

Kenan Bey bir bardak çay içmiş, biraz erkence çekilmişti odasına. Sofada gömlekli lâmba yanıyor, bembeyaz bir ışık kapı aralarından odalara girerek yeteri kadar aydınlatıyordu.

Kimse fazla düzen aramadan yattı. Hemen hemen iki gün süren yol onları hayli sarsmıştı.

Bilge bir defa yatmış, gözlerini açtığı zaman ortalığı aydınlanmış bulmuştu. Dışarıdaki lâmbayı söndürmek için çıktığı zaman Erol'la karşılaştı. Ağabeyi:

— Sen de korktun mu? dedi.

— Neden ağabey?

— Çakal seslerinden.

— Çakal sesi mi?

— Öyle ya.. Tâ uzaklarda sanki bir kadın ağlıyordu.

— Vallahi ben bir şey duymadım ağabey. Gözümü açıp kapayıncaya kadar gece geçmiş.

Aşağıda, kahvaltıda buluştukları zaman yayıktan yeni çekilmiş tereyağına ve taze yumurtaya bayıldılar. Güllü erkenden hamur tutup börek açmıştı. Arkasında artık o mavi tulum yerine bir entari vardı. Ayağına da ikide bir ileri fırlayan terlikleri giymişti.

Bunun için Kenan Bey, durmadan ona takılıyordu. Fakat sabahleyin kahvaltıda lüzumsuz buldukları börekleri hanımlar öyle beğendiler ki, Sevim bunun nasıl yapıldığını öğrenmeye kalktı.

Gün çabucak yükselmiş, ortalık kızışmıştı. Büyük meşenin altı park hâline getirilmişti. Oraya bazı çiçekler dikilmiş ve yerler güzelce sulanmıştı. Kenan Bey orada kahvesini içerken yatır hikâyesini yine ortaya çıkardı ve hanımlara özellikle açık başla güneşe çıkmamalarını tavsiye etti.

Sabahleyin Kenan Bey'in babası İbrahim Efendinin bıraktığı kerpiç ev gezildi. Kenan Bey geçen yıl, gitmeden önce orayı eskiden hatırladığı kadar döşemişti. Yerlerde hasır vardı. Bir köşede dokuma örtülü sedir, dürülü bir yatak, bir tahta sandık, arkalıksız iskemlenin üzerinde bir beş numara gaz lâmbası, ocakta tutuşturmaya hazır kütükler, ocağın önünde oturmak için iki koyun pöstekisi.

Duvarlarda bağday saplarıyla örülmüş bir süs, yine duvarda asılı bir Kur'an-ı Kerim ve pencerede ipin üzerinde kaydırma, uçkuruklu perde.

Öteki odada duvarın kenarında, ocağa yakın kap kacak, bir hamur tahtası, ocağın içinde bakraç asmak için bir çengel. Yine bir sedir ve dürülü bir yatak.

Bütün bu gördüklerini büyük bir hazla seyreden Kenan Bey, eşinin ve çocuklarıyla gelininin yüzünde boşuna bir heyecan arıyordu. Onlar bu gördüklerinden bir şey anlamıyorlardı. Basık tavan onları âdeta sıkıyordu.

-6-

Bir ay zoruna kalmışlardı yaylada. Belki hayatlarında bir daha yiyemiyecekleri kuzu çevirmelerine, tandır kebablarına, hemen biraz önce yayıktan çekilerek önlerine getirilen tereyağına, yağlı peynire, çevreden aldırılan bala, yine hattâ akarsuda soğutulmuş ayranlarına rağmen gelin de dahil, Bilge ile ağabeysinin içleri sıkılmıştı.

Ayaklarında pantalon, başlarında beyaz bir güneşlikle hayli direksiyon talimi yapan Bilge ile Sevim, Erol'la gizli gizli konuşuyorlardı. Nihayet bir gece yemekte Erol davayı ortaya koydu:

— Baba, hakikaten yayla güzel yer. Fakat pek fazla sıcak oluyor. Geceleri de inadına soğuk. Sevimin sağlığı üzerinde ters bir etki yapmasından korkuyorum. Biliyorsunuz ki, bir bebek bekliyoruz. Kontroldan da uzak kalmamalı.

Kenan Bey çocuklarının sıkıldıklarını ve dönmek için bahaneler aradıklarını seziyordu. Onlara hiç zorluk çıkartmadı:

— Bilge'nin de fakülte için hazırlanması lâzım. Belki vakitsiz olarak imtihan başlayıverir. Bir önce teşebbüse geçilmesi gerekli.

Sonra içini çekmişti:

— Ben buraya, bildiğiniz gibi, büyük para yatırdım. Ekin

olgunlaştı, hasat başladı, gece gündüz çalışıyoruz. Bu işin arkasını almadan ben ayrılmam. Allah korusun bir dikkatsizlik sonucu çıkacak bir yangın, ekin kalkmadan, boşanıverecek bir yağmur bütün emekleri mahveder.

Yavaş yavaş hazırlık başlıyordu. Hepsi de güneşten yanmışlardı. Günde bir iki defa duş yaptıkları hâlde alışmadıkları sıcak onları rahatsız ediyordu. Fakat güneş battıktan biraz sonra arkalarına birer kazak veya ceket giymek lüzumunu duyuyorlardı.

İlk gecelerde çakal seslerinden tedirgin olmuşlardı. Fakat sonradan alışmışlardı bu seslere. Hayvanlar âdeta bir kadın sesi çıkartıyor: Ay ay ay! diye bağırıyorlardı. Sonra henüz yavru olmalarına rağmen iki köpek seslere doğru koşunca çakallar kaçıyorlardı.

Kenan Bey:

— Evvelce gelmiyorlardı, diyordu. Hayvanlar her hâlde suya geliyorlar.

Suya niyetlenen yalnız çakallar değildi. Bir iki defa muhtar Habib Efendiyle okulun öğretmeni Cevdet Bey yaylada bütün ekine ve ağaçlara yeteri kadar su bulunduğunu, aşağıya, köydeki çeşmeye bir lüle su olsun verilmesini ve bunun dünya ve ahiretteki sevabından söz ediyorlardı.

Kenan Bey:

— Bana çıkarttığınız müşkülâtı unutuyor musunuz? dedi. Parasını vermek şartıyla sizden işçi istedim. O tos toprak içindeki salaşta pineklemeyi ve dedikodu yapmayı hiç bırakmadınız. Size acıdım, traktörle tarlalarınızı sürmek istedim. Bana betten bereketten bahsettiniz. Bazınız tarlaya serptiğiniz tohum kadar mahsul alamadı, bazısı kelek ekinin karşısında düşünüp duruyor.

Kenan Bey haklıydı. Öğretmen aracı olmak istiyordu. Meşenin altında bu konuşmayı takip eden Fahire Hanım:

— Kenan Bey, diye seslendi. İşinize karışmak istemiyorum. Elbette siz haklısınız. Ama nihayet sizden istenen sudur. Siz cahil bir insan değilsiniz.

Mühendis karısına doğru dönerek:

— Pekâlâ Fahire Hanım, dedi. Öyle olsun.

Kenan Bey su vermek için bazı şartlar ileriye sürdü. Suyu veriyordu ama onun yoluna karışmıyacaktı. Sonra hiçbir zaman kendisine zorluk çıkartmalarına göz yummayacaktı.

Muhtar köylülerle konuşmaya gitti. Öğretmen işin nasıl yapılabileceğini yine Kenan Bey'den soruyordu. O bir mühendisti. İşin sağlamını ve kolayını bilirdi.

Bu konu açıldığı zaman yemekte karısına:

— Fahire, diyordu. Sen bilmezsin bunları. Şimdi su için ark açıp künk döşerlerse ileride köycek masrafa girdiklerini ve suyun kendi öz malları olduğunu ileri süreceklerdir.

Fahire Hanım:

— Daha başka bir imkân düşünemiyor musun? dedi. Meselâ daha az bir masrafla bunu sen yapamaz mısın?

Kenan Bey:

— Bu iş seni iyice sardı Fahire, dedi. Dur biraz düşüneyim.

Bir gün yanına Hüseyin'i alarak aşağıya, köye indi. Dağın eteğinde, okulun yapıldığı düzlükte bir yer seçti, muhtarı çağırarak orasını düzeltmelerini emretti. Her istediği itirazsız yapılacaktı.

Ertesi gün motoru mümkün olduğu kadar parçalara ayırıp hafifleterek aşağıya taşıttı ve onun montajını Hüseyin'e yaptırdı.

Hüseyin dikkatli ve uyanıktı. Kan ter içinde çalışıyordu. Bu arada bazı miller ve borular öğretmene emanet edildi.

Tarlalardaki ekinin kaldırılması Ömerle Halil Efendiye ve Fatma'ya bırakıldı. Makine ekini biçiyor, harmanlıyor, tahılı, samanı ayırıyordu. Anbarlara taşıma zahmeti bile yoktu.

Bu işler Erol'la kardeşini ve Sevim'i pek ilgilendirmiyordu. Yalnız Fahire Hanımda hiçbir hazırlık yoktu.

Bir gece Kenan Bey'in yanında dönüp duruyordu. Kocası:

— Bir sıkıntın mı var Fahire? dedi.

Kadın kalktı, oturdu. Parmaklarını tarar gibi saçlarına daldırdı. Daha, çok güzel ve gençliğini muhafaza eden bir kadındı.

Küçük bir memurun kızıydı. O yeni mühendis çıktığı sırada Kenan Bey yirmi beş yaşındaydı. Yollarda rastladığı bu bal rengi gözlü, hafif sarışın kız çok hoşuna gidiyordu. Arkadaşlıkları çok güç olmadı. Kız yoksulluktan ve basit hayattan usanmıştı. Babasının ona arzuladığı hayatı temin edeceği yoktu. Fakat yaşı küçüktü. On dört yaşında. Bu korkunç bir uçurum demekti. Fakat kız bu uçurumu atlama imkânını buldu.

Genç ve pırıl pırıl, hem de babadan zengin mühendisle yaşını büyüterek evlendi. On beş yaşında Erol'unu kucağına alarak anne olmuştu.

Bu küçük anne, anneliğin verdiği bir ağırlıkla bir zaman sakin bir hayat yaşadı. Ailenin emektar dadısı ona da, çocuğu da bakıyordu. Zaten Fahire de daha çocuk sayılırdı.

Lüks hayata karşı bir çekilişi, isteği vardı. Ama aileden gelme iffeti de vardı genç ve küçük kadının. Genç kocası yetiyordu ona ve hemen her istediğini yapıyordu.

Yedi yıl sonra da Fahire ikinci defa anne oldu ve Bilge'yi dünyaya getirdi, tâ o trafik kazası oluncaya kadar mutlu yaşamıştı. Kocasının masum olduğuna inanmıştı. O yumu-

şak huylu, temkinli ve sakin bir insandı. Ama buna rağmen lekelenmiş ve mahkûm olmuştu işte.

Oğlu Liseyi bitirmiş ve Hukuk Fakültesine girmişti. Kızı ilkokulun sonuna gelmişti. Bir aralık ayrılma girişiminde bulundu ama o tarihte sağ olan babası kulağını büktü:

— Herkesin başına bir kaza gelebilir. Sana ne. Aç mısın, çıplak mı? Ayrılıp ne yapacaksın? Hemen daha iyi koca hazır mı?

Kenan Bey yattığı yerden karısının hâlâ körpe olan kollarına ve düzgün sırtına bakıyordu:

— Nen var Fahire? diye sordu.

— Hiç, dedi karısı. Uykum kaçtı.

Fakat tekrar uzanırken içini çekti. Kocası onun çok ve yumuşak saçlı başını okşadı:

— Neden çekiniyorsun, söylesene, nedir sıkıntın?

— Kenan Bey.

— Eeee.

— Ben çocuklarla gitmiyeceğim.

— Gitmiyecek misin?

— Hıı.

— Ama neden?

— İstemiyor musun kaldığımı?

— Neden istemiyeyim ama başımın etini yersin. Tarlalar sürülüp ekilmeden gidemem ben.

— Ne zaman istersen o zaman gideriz.

— Sıkılmaz mısın?

— Hayır.

— Çocuklara söyledin mi?

— Bilge'ye söyledim. Biz gidinceye kadar Erol'larda kalacak. Biliyorsun ki Sevim hamile.

— İyi ama Bilge fakülteye gidecek.

— Akşamları olsun yardım eder. Hem o yaşta bir kızı yalnız bırakamayız.

— Hizmetçi var ya.

-7-

Fahire Hanım'ın yaylada kalmak istemesine oğlunun ve kızının aklı ermemişti. Zoraki yola çıktığı hâlde şimdi dönmek istemiyordu. Son dakikada Bilge:

— Haydi anne, daha duruyorsun, dediği hâlde:

— Gideceğiniz varsa gidin, fazla karışmayın bana, dedi.

Gözleri arkalarında kalarak gitmişlerdi. Karı koca ve onlara hizmet edenler, Erol'un arabası ovaya inip şosaya çıkıncaya kadar gözleriyle takip ettiler.

O akşam yemek çok sessiz yendi. Bu yemeğe Güllü hizmet ediyordu. Yemekleri, hamur işleri hiç de fena değildi. Çalışkan bir kadındı. Sabahtan akşama kadar durmuyordu. Üstelik onlar geldikten sonra, her gün hamur tutup ekmek yapmaya başlamıştı. Buğday ekmeği tazeyken çok lezzetli oluyordu. Fakat bayatladıktan sonra pek severek yemiyorlardı.

Fahire çok durgundu. Kocası:

— Canın sıkılacak Fahire, dedi. Ama istersen ben seni götürürüm.

Kadın cevap vermedi. Bir iki gün daha geçti. Kenan Beyin ödünç aldığı harman makinesi buğdayın hakkından gelmişti. Çok güzel ekin olmuştu. Burçaklı köyündekiler buna çok kızıyorlardı.

Güllü, sessiz geçen yemekte hizmet ediyordu.

Kenan Bey yiyeceğini ayırdı, tohumluğunu ilâçlatmak üzere ayırdı ve kalanını sattı. Bahardan beri fidanlar da-epeyce büyümüşlerdi.

Temmuz sıcakları da başlamıştı. Çocukların gidişinden bir iki gün sonra Kenan Bey:

— Şehre kadar gideceğim, dedi. Gelmek ister misin?

Karısı:

— Ben de senden rica edecektim, dedi.

— Hayrola?

— Şey, biraz rahatsızım da, bir hekime görünmek istiyorum.

— Daha önce söyleseydin ya.

Şehirde tam teşkilâtlı bir hastane vardı. Kenan Bey karısının hastalığı hakkında bir fikir sahibi değildi. Fakat yolda tekrar sordu:

— Fahire rahatsızlığın nedir? Başıma iş çıkarma. İstersen İstanbul'a kadar gideriz. Asabî bir hâlin mi var?

— Hayır, bir kadın hekimine görünmek istiyorum.

— Ama sen her zaman için sıhhatteydin?

— Hasta değilim ama hamilelikten şüpheliyim.

Kenan Bey şaşaladı:

— Hamilelik mi, nasıl olur?

— Niçin öyle bakıyorsun yüzüme.

— Hiç ama, senin benimle ilgilendiğin yok da..

— Bana takma kirpiklerini, peruğunu çıkar, elini yüzünü yıka demedin mi? O zaman çok kırılmıştım sana.

— Fahire anlıyorum. Ama ben boyadan, takma şeylerden hoşlanmam. Demek iki buçuk üç aydan beri..

— Evet.. Ama ben artık anne olamam Kenan Bey.

— Neye, niçin?

— Bir yanda oğlumun karısı, öte yanda ben..

— Ne olur, sen nihayet kırk yaşındasın. Genç sayılırsın. Görenler Erol'u senin kardeşin sanıyorlar.

— Ne olursa olsun, ben maskara olmam Kenan Bey. Burada bir çaresine bakmalıyız. Zaten bunun için kaldım. Çocukların da haberi yok.

Kenan Bey öteki işlerini bırakıp hastahaneyle meşgul oldu. İki kadın hekimi vardı. İkisi de ayrı ayrı aynı şeyleri söylediler.

— Üç aylık kadar var. Çocuğun doğması gerekli.

Dahiliyeci de bu sözü etti. Fahire pek fazla üzülmüştü.

Yaylaya döndüler. Bir iki gün kaldılar. Sonra karı koca Ankara'ya gittiler. Orada da aynı şeyler söylendi. Fahire

üçüncü çocuğunu doğurmak zorundaydı. Kocası:

— Bu gayet tabiî bir mesele, dedi. Gençsin, anne olursun? Buna kim karışır, kim ayıplayabilir?

— Çoluğa çocuğa karşı..

— Uzatma işte. Beğenmeyen küçük kızını vermesin.

Ankara'dan bir yığın eşya alarak döndüler. Hekimlerin de tavsiyesi vardı. Fahire sabah, akşam yürüyüş yapacaktı. Normal hayatına ve işine devam edecekti.

Artık Fahire her sabah erkenden yanına da Ahmet'i, ya Ömer'in karısını alarak Kenan Bey'in tarlaların arasına bıraktırdığı ana yoldan uzaklara kadar gidiyor, ağır ağır tekrar dönüyor, kümeslere, ağıllara uğruyordu. Ayağında bir pantalon, ökçesiz ayakkabılar, arkasında bir beyaz gömlek ve başında şapka bulunuyordu.

Karısının gebeliği Kenan Bey'e onun kusurlarını bağışlatmıştı. Çok daha iyi ve yumuşak muamele ediyordu. Onun yalnız üzüntülerini değil, heveslerini ve zevklerini de anlıyordu.

Hattâ, aşağıda, Burçaklı köyünün alanındaki çalışma yerine bir çardak yaptırtmıştı. Fahire'yi araba ile dolambaçlı yollardan geçirip oraya getiriyor, çardağın altında oturmasını sağlıyordu.

Bir metre kadar kazıldıktan sonra toprağı altından kaya çıkmıştı. Oraya yerleştirilen motor hava basıyor, matkapı çalıştırıyor ve taş kolaylıkla deliniyordu.

Köyde çoluk, çocuk hattâ kadınlar bu işi seyre geliyorlardı. Köylüler mühendisin kendileriyle alay ettiğini söylüyor, taştan su çıkaracakmış diye söylenip gülüyorlardı.

Kenan Bey, dönen milin çıkardığı taş kırıntılarına bakıyordu sık sık. Nihayet ancak beş metre aşağıda önce çamur çıkmaya ve biraz sonra da şu fışkırmaya başlamıştı.

Kenan Bey mili çektirip aynı kanaldan boru sokturdu. Bembeyaz su çok basınçlıydı. Fahire:

— Yayladaki suyun gücünü azaltmaz mı? diye sordu.

— Benim o cihetten korkum yok Fahire. İleriye doğru çok yüksek engin dağlar var. Derelerin çoğu da yeraltı kaynaklardan toplanan sudur. Bunların eksildiği görülmez.

Burçaklı köyün hemen bütün halkı Kenan Bey'e gelip elini öpüyor:

— Su gibi aziz ol. Allah senden razı olsun, diyorlardı.

Okul bahçesine ve köy alanına birer çeşme yaptırıldı. Hayvanların su içmesi için yalaklar yapıldı. Kenan Bey:

— Herkes evinin önüne ikişer kavak dikecek, diyordu.

Suyun akıp tükeneceğinden korkanlara:

— Üzülmeyin, diyordu. Su tükenmeyecek, ama siz de onu boşuna akıtmayın. Geçerken bitkileri, ağaçları sulasın.

Çimentodan arkları yaptırdı. Bunların üstleri açıktı. Daima temiz tutulacaktı. İsteyen kovasını daldırıp suyunu alacak ve oracaktaki ağaçlara, varsa sebze veya çiçeklere verecekti.

Çocuklar hemen her dakika yere kapanıp suya dudaklarını daldırıyor, buz gibi suyu emiyorlardı.

Muhtar yine etrafa yaymıştı:

— Bu suyu vermezdi bize İbrahimoğlu. Onu karısı zorladı.

Fahire Hanım'ın aşağıdaki köyde büyük bir itibarı vardı. Hele en çok genç kızlar, bu yoksul ve saf insanlar susamış ruhlarıyla ona geliyor ve dünyayı, dünya nimetlerini ondan öğrenmeye çalışıyorlardı.

Ne güzel kızlar vardı içlerinde! Ama fakirdiler ve bakımsızdılar. Fahire Hanım bazen onlardan birini konuşturuyor, saf saf söylediklerinden hazediyor, hırpalanmış ellerine

horlanmış ayaklarına acıyordu. Ayaklarının üstüne kadar inen o şalvarlar ne kadar mütenasipti. Fahire Hanım bu örtülü ve saklı güzelliklere şaşıyordu.

Hepsi de yukarı Burçaklı'ya gelmek istiyorlardı. Çünkü çoğunun tarlası oraya yakındı ve eski evlerinin yıkıntısı oradaydı. Babalarını zorlayor, analarını vırlayorlardı.

Bazısı kızara bozara:

— Yukarıya varsak, eski damımızı onarsak ağa kızar mı ki? diyorlardı.

Suya biraz daha yakın, rüzgârdan korunaklı diye köyü dağın eteğine kaydırmışlardı. Ama bin güçlükle elde ettikleri düzlüğün bir çok yeri kısa zamanda toprağı sıyrılarak kesme taş çıkmıştı. Dikili bir tek ağaçları yoktu.

Kenan Bey haber yolluyordu:

— Yayladaki kerpiç evler benim alım değil. İsteyen gelip evini onarsın, istediği gibi yerleşsin. Ama kim evini kuracaksa bu kış ağaç da dikecek.

Ağaç dikmenin güçlüğü mü vardı ki? Kavak çırpılarını suya batır. Toprağa yatır, hep ıslı kalsın. Çok geçmeden çubuklar köklenir.

Bir bir gelenler oluyordu. Kenan Bey yerleşmek isteyenlere yardım da ediyordu. Babasının evinin yakınlarıda damları kapatılan, balçıklı toprak çekilen, beyaz badana yapılan evler artıyordu.

Bir yıl önce yol yol dikilen kavaklar iyice yapraklanmıştı. Bunların her birinin nazik bedenini tutmak için dibine bir sırık dikilmiş ve fidan onlara bağlanmıştı. Daha şimdiden toprağın rüzgârla tozuyup gitmesine, dere içlerine akmasına engel oluyorlardı.

Yaylada su boldu, her taraf ıslatıldığı için ekilmeyen yerlerde otlar bitiyordu.

Köylüler, Yukarı Burçaklıya yerleşmek için can atıyordu.

Kenan Bey rüzgâr üstündeki fundalıkların kazılıp odun çıkarılmasını yasaklamıştı. Bunlar rüzgârı tutuyordu. Muhtar ne kadar direnirse direnşin Kenan Bey aşağı Burçaklıdan gelip onlardan kök çıkarmaya çalışanları kovalatıyordu.

Köyden gelip yakınanlar olmuştu. Bu defa mühendis:

— Daha direnirseniz suyunuzu keserim, demişti. Köyü bu hâle siz getirdiniz, kül yığını ettiniz. Dağlarda kök mü yok? Üşenmeyin, oraya gidin. Ben sizin kadar odunu oralardan almayı bilmez miyim?

Onu dinleyenler haklı buluyorlardı. Zaten dağa doğru

bir yol açtırmıştı. Yolun başına kadar gelen kökleri, kuru ağaçları kamyonla yaylaya taşıtıyordu.

Sonra yukarıya getirilen hayvanların da veterinere muayene ettirilmesini şart koşmuştu. Zaten aşağı Burçaklı'da hayvan mı vardı ki? Birkaç sırtı yaralı eşek, birkaç cılız koyun.

Kenan Bey gelenlere saman yardımı da yapıyordu. Çuvallarını getiriyor, istedikleri gibi dolduruyorlardı.

Ah şu Mehmet Ali'nin bir okuyup yazması olsaydı o zaman ona araba kullanma ehliyeti almak mümkün olacaktı. Ama zavallı okul yüzü görmemiş, askerlikte de kafası almamıştı. Aslında kalın kafalı bir adam değildi. Mükemmel araba kullanıyor, ufak tefek sakatlıkları anlayıveriyordu.

Güllü, bazen Fahire Hanım'dan kâğıt kalem istiyor, sebebi sorulunca:

— Okumaya çalışıyor, diyordu. Oğlu Hüseyin ona yazıyı, okumayı belletiyor.

Karı koca buna gülüyorlardı. Adamcağız kırk yaşından sonra ehliyet alma sevdasıyla geceleri yorgunluğuna bakmadan çalışıyordu.

Aşağı Burçaklı ile yukarı Burçaklı arasında bir geçimsizlik vardı. Kenan Bey her zaman için:

— Bunlar iyilik bilmeyecek kadar cahil insanlardır, derdi.

- 8 -

İstanbul'dan sık sık mektup yazıyorlardı. Ama bunlar şehirde, postahanede, Kenan Be'yin posta kutusuna atılıyordu. Gün aşırı şehre inen Kenan Bey kutuyu da açıyor, mektup ve gazetelerini alıyordu. Öğretmen de rica etmiş, mektuplarını onun aracılığı ile almak istemişti.

Bilge annesine yazdığı mektuplarda:

— Seni zorla götürdük, oraya gidince fikrini değiştirdin? Hani sosyete merakın? Dağ başında ne yapıyorsun? diyordu.

Fahire Hanım sadece:

— Biraz da memleketimizin hayatını yaşıyalım, diye yazıyordu. Babanı burada yalnız bırakamam. Sekiz yıl ayrı kaldığımız yetişmedi mi?

Ama Kenan Bey:

— Senin karnında o yumurcak olmasa biraz zor otururdun benimle, diyordu.

Fakat bu değişik bir hayattı. Burada Kenan Bey iyi ve şefkatli bir koca olmuştu. Karısıyla meşgul oluyor, sık sık bir şey isteyip istemediğini soruyor, onun rahatını temin için çalışıyordu.

Fahire yaşı büyütülerek alınmıştı. Çocuk yaşında sayılırdı. Evinde hiçbir şey öğrenmemişti. Ancak ortaokul tahsili yapmıştı. Çocuk yaşında kocaya varınca da evde hamarat bir kadın bulmuş, yeniden bir şeyler öğrenmeye ne vakit bulmuş ne de içinde bir heves duymuştu. Onun için bu ev işleri hizmetçilere mahsustu. O hanımefendiydi.

Ama kocası her zaman Bilge'ye:

— Sen annene bakma kızım, derdi. Sen bir şeyler öğren. İnsan en çok evinin içinde yaşar.

Bilge becerikliydi. Bir kaç hizmetçi kaçmış, kız yemek pişirmeye mecbur olmuş, bu arada annesini birkaç defa azarlamıştı:

— Kuzum sen çekil git başımdan. Bir süt kaynatsan taşırırsın, bir yumurta kırsan sahanın dışına kırarsın, bulaşık yıkamaya kalksan birkaç tabak kırmadan yapamazsın. Sen git manikürünü yap, nene lâzım!

Bilge, annesine yazdığı mektupta "Dağ başında ne duruyorsun?" diye soruyordu.

Fahire Hanım şimdi kendi eksikliklerini anlıyordu. Yalnız yatak düzeltmekle olmuyordu. Kahveyi taşıra taşıra pişirmesini öğrenmişti ama bu defa da getirirken döküyor, Kenan Bey:

— Sen oraya bırak, ben alırım, diyordu.

Bunların bir kadın için eksiklik olduğunu anladı Fahire Hanım. Yalnız roman okumak, oturup çene çalmak, modadan bahsetmekle kadın kadın olamazdı. Giyinip kuşanmayı bildiği kadar biraz ev işleri de öğrenmesi gerekirdi. Tamam kırk yaşındaydı. Şimdi evin alt katına iniyor, bu kaba saba köylü karısının yemek hazırlamasına dikkat ediyordu.

Birgün Kenan Bey'in şehirden alıp getirdiği çalı fasulyelerinin kenarını keseyim derken elini kesmiş, kocası:

— Elinin hamuruyla erkek işine karışma, demişti.

Fahire Hanım yukarıya çıkıp saatlerce ağladı. Kenan Bey neden sonra bunun farkına varıp:

— Delilik senin yaptığın, dedi. Yalnız annenin suçu yok, ben de sana ev işi öğrenmen için fırsat vermedim. Arkasından anne oldun. Ayıp değil. Paramız da var. Ben senden is istemiyorum.

Ama Fahire Hanım bir şeyler öğrenmeye gayret ediyordu.

Karısının isteğine göre bir yıl daha orada kalacaklardı. Bazı eksikler vardı. Kenan Bey kış tedarikine kalkıştığı gibi fırıldağın da montajına başladı. Ömer'le Hüseyin'i bu işte çalıştırdı. İkisi de yapılacak işi öğrenmişlerdi. Betona gömülü olan ayakların üzerine küçük kulenin ayaklarını somunlu vidalarla tutturmaya ve çapraz demirleriyle merdivenini de beraber çıkarmaya başladılar. Dört ayak yükseldikçe biribirine yaklaşıyor ve en üstünde bir tabla bulunuyordu ki, bunun üzerine pervane takılıyordu. Bu on iki kanatlı bir fırıldaktı. Önce mili ve yatakları hazırlanmış, sonra dinamo kapalı bir yere konmuş ve birer birer kanatlar takılmış, dinamodan aşağıya akım telleri çekilmişti. Pervane bir mil üzerinde her tarafa döndüğü ve arkasındaki kuyruğun pervaneyi daima rüzgârın estiği yere doğru çevirdiği için en küçük bir rüzgârda da dönmesi sağlanmıştı.

Pervane biraz ses yapıyordu ama buna çabuk alıştılar. Bir iki fırtına onlara bu kulenin kışlara dayanacağını gösterdi.

Böyle bir akım temin edildikten sonra Kenan Bey bir buz dolabı getirdi. Küçük değişikliklerle dolabı çalıştırmaya ve rahat rahat bir kaç ampul yakmaya muvaffak oldu.

Fahire Hanım, mühendisliğin sadece genç kızların dikkatini ve isteğini çeken bir iş ve gösteriş olmadığını yeni anlıyor ve kocasının başarılarına hayran oluyordu.

Burçaklı köyünden gelenler de pervanenin dönüşüne ve bu dönüşten elektirik sağlanmasına şaşıp kalmışlardı.

Kenan Bey toprağa ve evlere yatırdığı paranın yarısını çıkarmış sayılırdı. Akşamları balkon sefası, ovaya karşı güzel oluyordu. Kerpiç evlerin beş altı tanesi onarılmış ve aşağıdan gelenler oraya yerleşmişlerdi. Bunların hepsi fakir insanlardı. Çoğu ihtiyardı. İçlerinde tecrübeli kimseler de vardı ama etliye sütlüye karışmıyorlardı.

- 9 -

Evin ikinci katındaki bir balkon ovaya ve aşağıdaki köye, diğeri dağlara, çok ilerideki yamaçlara bakıyordu.

Fahire Hanım büyük vaktini, bu köyün üstünden ovaya bakan balkonda geçiriyordu. Kenan Bey şehirden bir dürbün almıştı. Haftada bir iki defa, maniküre, berbere giden kadın şimdi balkonda oturuyor, karşı dağlardaki köyleri, ovalardaki yolu ve pek uzaktan geçen otobüsleri seyrediyordu.

Her gün hemen aynı dakikalarda ovada, ağaçların arasından bir trenin geçtiği görülürdü. Ona "Erzurum postası" diyorlardı. Bir yamacı dönerken pek uzaklardan belli belirsiz ince sesi gelir, bazı rüzgârlı havalarda duyulmazdı.

Fahire Hanım çocukça sorular sorardı. Kendi hayatından, nihayet çocuklarından ve süsünden, nizamından başka birşeyle meşgul olamamıştı. Ama bu dağ başına geldi geleli dünyada başka şeylerin varlığını da görüyordu. Koskoca şehirde önem vermediği kimbilir neler vardı. Burada ufak tefek şeyler onu meşgul ediyor ve düşündürüyordu.

Gördükleriyle ilgilenmesi, öğrenmeye çalışması da çocukçaydı. Bazen gece soruyordu:

— Kenan Bey, tren neye hep orda ötüyor?

— Orada bir geçit var. Araba, insan filan varsa onları uyarıyor.

Böyle balkonda otururken şıp şıp ayak sesleri duyar, başını çevirmeden:

— Ne var Ahmet, derdi.

Çocuk:

— Ne olsun, derdi. Sağlığın teyze ana.

Bu deyimi, bu Güllü'nün küçük oğlu uydurmuştu. Dürbünle uzaklara bakmasını çok seviyordu. Bazen uzaklarda bir yeri gösteriyordu:

— Teyzeana, aha, teee beyaz evlerin ardında bir herif gördüm. Eşşeynen gediyor. Avrat ardı sıra varıyor.

Fahire Hanım bu çocuğun konuştukları deyimleri kullanıyordu. Ama öğrenmeye, yeniliklere büyük çekilişi vardı.

Yukarı Burçaklı'ya yerleşenler mutlu idi.

Güllü'nün bazı davranışlarından şüphelenen Fahire Hanım onun da hamile olduğunu öğrenince Kenan Bey'e bundan söz etmiş, adam:

— Gayet normal, demişti. Köylü kısmı böyledir. Onların hayatları tabiata tamamıyla uygundur. Yer, içer, çalışır ve ürerler. Tamamıyla bitkiler ve hayvanlar gibi. Bu hayatı hor görmemek lâzım. Tabiatın düzeni budur. İnsanlar bitki ve hayvanlara bakınca üstün bir akla sahip olmakla beraber bu düzenden ayrılamazlar. Hayatın düzenini hor görmemek lâzım. Yaratılışın gereğinden başka ne zevk verebilir ki? İşte çocukları dünyaya gelecek, yaratılışın gereğini yerine getirmiş olacaklar.

Eylül ortalarında yukarı Burçaklı'da yaşayanların sayısı yirmiye çıkmıştı. Bunların içindeki dört aile yeni evlenmişlerdi. Genç birer karı koca olarak babalarının yayladaki evini tamire kalkışmış ve oraya yerleşmişlerdi. Gelinler çocuk denilecek yaştaydılar.

Bunlar Fahire Hanım'ı ayrıca ziyarete gelip elini öpüyorlardı. Kenan Bey, hiçbir zaman ağır bir şart koşmuyordu. Kerpiç evlerin ortasına bir çeşme yapılmıştı. Suyu rahatça alıyorlardı.

Tarla işleri yeniden başlamıştı. Kenan Bey, diktirdiği bağ çubuklarının seneye üzüm vereceklerini biliyordu. Meyva fidanlarında tek tük çiçek görülmüştü ama bunlar meyve verseler bile besleyemezlerdi meyvalarını. Ama yıldan yıla kuvvetlenecek ve gelişeceklerdi. Yalnız kavaklar inanılmaz bir hızla gelişiyor, yükseliyorlardı.

Ekinler biçildiği, tarlalar boşaldığı hâlde yaylada taze yeşillik çoktu. Kavak sıraları, yol ve tarla kenarlarında kol kol göze çarpıyordu. Kenan Bey'in tenbih ettiği sebze fideleri de vaktiyle dikildiği için taze sebze yenmesi daima mümkündü.

Sonradan taşınanlara bile bu hak tanınmış ve zaman zaman Mehmet Ali Hüseyin'le komşulara sebze yollamaya başlamıştı.

Aşağı Burçaklı günden güne köreliyordu ve oradakiler tutucu bir düşünce güdüyorlardı. Hayvanları cılız, ekinleri kavruk, kafaları öfkeli ve kıskançtı. Öğretmenin çabaları pek işe yaramıyordu.

Bulaşıcı hastalık korkusundan Kenan Bey, kendi hayvanlarının ve yaylaya gelen diğer hayvanların Burçaklı'ların hayvanlarına yaklaştırılmamasını istiyordu.

Bu arada Bilge, çok telâşlı mektuplar yazıyordu:

"Anne, kış geliyor, yollar kapanır, orada kalırsın. Bütün kış o dağ başında nasıl yaşıyacaksın? Üniversitelerde kayıtlar başlamamış olsa kalkıp oraya seni almaya geleceğim. Ama buna imkân yok. Kuzum anne, babam seni zorla alakoyuyorsa Erol'u göndereyim"

Fahire Hanım kesin cevap veriyordu:

"Bilge, burada manikürcü yok, berber yok, defile yok, büyük moda müesseseleri, sosyete ve poker yok, ama, ben sıkılmıyorum. Bugüne kadar üzerinde durmadığım o kadar çok şey varmış ki.. Baban da bunlardan biri. Hiç sıkılmıyorum. Kış için de gerekli tedbirleri aldık. Şimdi akşamları televizyon seyri de mümkün. Baban hakikaten kafası çalışan adam. Bir küçük dinamoyu pervane ile döndürerek elektrik elde ediyor. Hem de tesisatından başka hiçbir masrafı yok. Şimdi bu işi artezyenle yapıp yapamıyacağını düşünüyor. Masasında bir takım çizgiler çizip hesaplar yapıyor. Anlamaya çalışıyorum. Bana mümkün olduğu kadar basitleştirerek anlatıyor.

Ben baba evinden söz etmek istiyorum. Sen baba evindeki rahatı bilirsin. Göğsünü gererek oranın asıl sahiplerinden biri gibi yaşadın, daima ona güvendin, orada rahat et-

tin. Ben de zaman zaman fakir babamın o mütevazi evindeki güveni ve rahatı aramıştım. Sonradan koca evi de, eğer baban gibi bir koca olursa, insana emniyet ve huzur veriyor.

Babandan Zülfiye'yi köye kabul için izin istedi Halil Efendi. Baban da aile işlerine karışmayacağını ve yukarıdaki Burçaklıda kerpiç evler sokağı bulunduğunu, isteyenin gelip evini onarıp oturabileceğini söyledi.

Tabiî onun ayrı şartları da var. Hayvan besleyen, koyun üretenler sürülerini veterinere kontrol ettirmek zorundalar. Şimdi zaten kerpiç sokağında dört inek var. İki kadının işi bunları yamaçlarda otlatmak, sabahları tımar etmek ve bir çocuğa bakar gibi onlara bakmak. Bir tek inek bile, bir ev erkeği gibi evi idare etmeye yetiyor. Sütü peynir ve yağ yapıyor, pazarda satıyor, böylece geçinebiliyorlar. İkinci inek refah getiriyor.

Sana yazmak istediğim ikinci olay, yine baba evi ile ilgili. Hüseyin'i tanıyorsun. Babanın yoldan çevirdiği Mehmet Ali'nin büyük oğlu. Çok zeki ve becerekli ve hayli kolaylıkla okuyan bu çocukta bir durgunluk, bir gariplik vardı. Birgün sıkıştırdım. Gözleri yaşardı:

— Teyzeanne, dedi. Kulun kurbanın olayım, ağaya söyle, bana üç gün izin versin?

— Önce Kenan Bey'e ağa deme, dedim. Buna çok kızıyor. O köy ağası değil. O hepinizi uyarmaya çalışan bir şehir adamı. Söyle sen izni ne yapacaksın?

— Köye varacağım?

— Hangi köye?

— Bubamın köyüne, Çınarlı köye.

— Ne yapacaksın orada?

— Bubamın evi var. Önümüz kış. Dam üstünde taş gez-

direceğim. Karbastırıp dama işlemesin, diye. Biyol dam göçtü mü duvarları da yıkar, onarma güç olur. Bi varıp geleyim.

— Neden bu eve böyle bağlanıyorsun?

— Ben orada dünyaya geldim. Bubamın evi orası. Anamı, kardeşimi alarak iş aramak için yola çıkarken evi bana bırakdıydı. "Oğlum Hüseyin, gayri bu eve sen bakacaksın, gıymatını bil" demişti. Köyde çobanlık yapardım. Davarımız, tarlamız yoktu. Bubam ondan ötürü göçmüştü. Akşamları varırdım eve. Açardım gapıyı. Kül kömür Allah ne verdiyse yerdim. Sabahları da çıkar yine köyden davar toplardım.

— Evde eşya var mı Hüseyin?

— Ne olacak ki. İki hasır, bi koyun postu. Bi gaşık, bi de kötü yatak. Fakirin nesi olur ki..

— Evin bahçesi filân var mı?

— Şuncacık bi avlu var. Ama orada ana kavak vardır.

— Ana kavak ne demek?

— Büyük, sallı ağaç demek oluyor. Babamın babası dikmiş onu. Çok iyi cinstir bu kavak. Komşular ondan hep çırpı alır, ıslarlar, köklenir. Çağı gelince toprağa dikerler. Köydeki, bağlardaki kavakların anasıdır da o yüzden ona ona kavak derler...

— Hüseyin sakın bu kavağı kesmesinler!.

— Kesmezler, hepsi bilirler onu, ana kavaktır.

— Nasıl gideceksin?

— Gitmesi kolay, ayakça da giderim..

Babana söyledim. Hüseyin'e biraz para verdi. Bir hafta yetecek kadarda yiyecek koydular heybesine. Heybeyi vurdu sırtına gitti. Hüseyin'in bu ev sevgisi beni çok düşündür-

dü. Eğer uzunca bir süre içinde yaşamışsak babamızın evini unutabilir miyiz? Evler bir kaplumbağanın kabuğuna benziyor. İnsan kendisini o evin kucakladığını, muhafaza ettiğini sanıyor. Burada Mehmet Ali'nin dayalı döşeli diyebileceğim bir kerpiç evi var ama Hüseyin'in aklı yine Çınarlı köyündeki evde. Orası ziyaret bekleyen bir mezar, gurbette bırakılmış bir ana gibi.

Babanı buraya çeken, ne ona kalmış olan tarlalar, ne de bir teki kalmamış olan koyun sürüsü! Fakat sadece o, içinde doğduğu toprak oyuğu ev. Orada anası, babası, bütün çocukluğu sanki kendisini bekliyor ve kendisini çağırıyordu. Bir şeyler kazanmak için değil, hasretini gidermek, belki ihmalle borçlandığı için görevini yapmak zoruyla geldi buraya. Yoksa buraya bu kadar para dökme mecburiyeti yoktu."

-10-

Kenan Bey, kadınların daha çok evlerinde çalışmalarını tavsiye ediyordu. Irgat gibi çalışmalarına gerek yoktu. Fakat hayvanların evde ve ahırda bakımı, yemlenmesi tımarı, sağılması, yine onların işiydi. Ayrıca yemek hazırlamak, temizlik işleri, yağ çıkarmak, peynir ve yoğurt yapmak, nişasta, bulgur, tarhana gibi kışlık yiyecekleri hazırlamak da onlara düşüyordu.

Günlük ev işlerinden ve hayvan bakımından arta kalan işleri elbirliği ile görmeye alışmışlardı. Aynı ölçüde harcını katıp birlikte yaptıkları kışlık yiyecekleri sonradan paylaşıyorlardı.

Fahire Hanım, muntazam sabah yürüyüşlerini yapıyordu. Genellikle Ahmet ona arkadaşlık ediyordu. Beş altı yüz metre tutan yolun sonuna kadar gidip dönüyor, ağıllara uğruyor, kümeslere bakıyor, sonra birlikte iş gören kadınların yanlarına gidip çalışmalarına bakıyordu.

Gençlerin çoğu, sırtlardan kök ve kuru odun bulup getiriyorlardı. Kenan Bey gerektiğinden fazla odun almış, onların güneşin altında, açıkta bırakarak biraz daha kurumalarını istemişti.

O sene, yapraklar dökülür dökülmez erik, dut, incir, fındık, elma ağaçları dikilecekti. Bunların yerleri hazırdı.

Mevsimi gelince de tarlalar ikinci defa sürüldü, ekin ekildi, arklar temizlendi, bu arada yukarıda tarlası olanlar da traktörden faydalandılar.

Kenan Bey, iki defa daha Fahire Hanım'ı şehre, hastaneye götürdü. Gebelik artık dışarıdan belli oluyordu. Şehirde çocuk bakımına ait buldukları kitapları almışlardı. Ayrıca tülbentler, bezler alındı. O zaman kadar dikiş namına

Mevsimi gelince tarlalar traktörlerle sürülüyordu.

bir şey bilmeyen Fahire Hanım, makinede bir şeyler dikmeye çalışıyordu.

Sabah akşam yürüyüş yaptığı ve evde de mümkün olduğu kadar dolaştığı hâlde Fahire Hanım, epeyce toplanmıştı. Hekimler bunun tasalanacak bir hâl olmadığını bildiriyorlardı.

Çocuk yaşındayken anne olmuştu. Hiç âdeti olmadığı hâlde o zaman yapmadığını şimdi yapıyor, durmadan kocasından bir şeyler istiyordu. Bu yüzden de Kenan Bey sağa sola adam gönderip bal, cevizli sucuk, dut kurusu, tarçın, balçık hurması gibi birbirini tutmayan şeyler aratıyordu.

Ahmet, Fahire Hanım'ı çok seviyor ve sabahleyin gözünü açar açmaz eve geliyor, kalkmalarını bekliyordu. Kenan Bey:

— Seninki geldi Fahire, diyordu.

Çocuk dilindeki bazı kelimeleri yenileriyle değiştiriyordu. Artık buba yerine baba, aha yerine işte, ünle yerine seslen diyordu. Hattâ bunlara dikkat etmediği için annesine darılıyordu.

Hüseyin'in gelmesi birkaç gün gecikti. Geldiği zaman da yürümekten ayakları şişmişti. Çocuğun epeyce zayıfladığı yüzünden belliydi. Ertesi gün büyük meşenin altında Fahire Hanım:

— Eee, Hüseyin, yediğin içtiğin senin olsun, gördüklerini anlat bize.

Dediği zaman içini çekmişti:

— Görecek ne vardı ki.. Herkes kendi işinin başında. Kimse insanın yüzüne bakmıyor. Bir iki komşu eli öptüm, aç mısın, tok musun diyen yok. İşleri kötü gider besbelli, insanın eline bakarlar bir şey getridi mi diye.

Böyle şikâyet ettikten sonra:

— Evi bırakıp gelmesini hiç canım istemedi, dedi. Kapıyı örttüm, anahtarı sakladım bir taşın kovuğuna. Düştüm yola. Başımı çevirip ardıma bakardım. Ana kavağın yaprakları pır pır ederdi esen yelle. Sanırsın ki "Hüseyin, beni neye yüzüstü kor, gidersin. Senin evin barkın bura değil mi? Dönüp gelsene, oğul!" Ama nideceksin büyükler demişlerki, insan kısmısı doğduğu yirde değil, doyduğu yirde. Fukara babam orada hepcimizi acımızdan mı öldürecekti? Harmandan harmana iş, sonra var dağdan odun çek sırtıynan. Onu da alan olmaz. "Yık şu avlunun yanına, para olunca hakkını veririz" derler. Tarla yok, davaryok, bakan eden yok, bi kul çıkmaz ki "Memedali sen de ne yer içersin, bu çocuklar neyle doyar" disin?

Hüseyin'in gözleri doluyordu:

— İşi olsa bubam bırakır mıydı evini? Bubadan kalma ev. Sanırsın içi adam doludur, sanırsın içinde saklı insanlar vardır da ağlaşırlar. Ya ben neye kalmadım o köyde? Düşündüm kalmayı, ama kim ekmek verir adama. Sürü çobansız, tarla ırgatsız mı kalır?

Sonra işin doğrusuna dönüyordu:

— Hanım bacım, sen benim söylenmeme bakma. Kınama beni. Bi komşumuz vardı, bubamdan önce Angara'ya varmak için gitmişti. Fukara iki ay sonra dönüp gelmiş ki, oğlancığı acından ölmüş, yatırmamışlar yollarda. Oraları köylük yer değil ki serilip yatasın. Komazlar adamı. Ne akla hizmet eder de peşine iki can daha takar gidersin? Dönmüş adam temelli mahzunlaşmış. Gördüm de didim bubam da böyle dönecekti, ama Allah karşısına Kenan Bey'i çıkardı.

İçini çekiyordu:

— Dedim ona akşam.. Buba bir yi de bin şükret. Millet kırılıyor acından. Ekmek canavarın ağzında. Tarlaların yüzü

hep sıyrılmış, taş çıkmış altından. Ağaç yok, orman yok ki toprağı tutsun. Rahmet düşmüyor. Tohum atmışlar toprağa, karınca taşımış bütün. Komşu tarlasına kavak çubukları dikmişse el oğlu onları çekip evine taşımış yakmak için. Burada bir ölçek tohum serp, altmış ölçek al. Çınarlı'da ekdiğinin yarısını alamazsın. Mısır ekmişler, onu da kocaoğlan toplamış.

Fahire Hanım sordu:

— Kocaoğlan kim?

Hüseyin şaştı:

— Hanım abla, sen kocaoğlanı bilmez misin?

— Ne bileyim ben?

— Abla, sen çınganları bilmez misin? Goca oğlanları panayırlarda gezdirip burunlarından zincir takar, oynatırlar.

— Ayı mı?

— He ya. Köylük yerlerde kocaoğlan deriz onlara.

— Demek mısırları da kocaoğlan toplayıp götürmüş.

— İyi bildin.

— Buralarda ayı var mı?

— Olmaz olur mu? Ama sokulmazlar evlik yerlere. Köpekler ürümeye başlar. Taşlık, ormanlık yeri severler.

*
* *

Erol annesine yazdığı bir mektupta:

"Kış geliyor anne, diyordu. Daha babamdan ayrılıp gelemeyecek misin? Yakında Sevim doğuracak. Bilge de fakülteye gidecek. Gelirken bulabilirsen on iki, on üç yaşlarında bir köylü kız getir."

Kenan Bey:

— Gidelim mi Fahire? dedi.

— Bu kıyafette çoluk çocuğun içerisine çıkamam.

— Demek kalmayı iyice aklına koydun.

— Evet.

Kenan Bey, Halil Efendiye tenbih etti. Onun yakın köylerde tanıdığı çoktu. Arası bir hafta geçmeden bir haber getirdi:

— Bey, şurada Bayırköy derler bir yer var. Hayvancılıkla geçinirler. Bu yıl oradada ekin olmadı. Elosmana rastladım. Esma'yı hizmetçiliğe verecek olur. Netsin fukara, beş çocuk daha var.

İki gün sonra da kırkını geçmiş bir köylü zayıf, üstü başı dökülen bir kız getirdi ki, tam bir bakımsızlık örneği. Kız yalnız yoksul değil şaşkındıda. Çevresine korka korka bakıyor, söylenileni anlamaz görünüyordu.

Elosman dedikleri Ali Osman:

— Bey, diyordu, sen bunun durgunluğuna bakma. Anasına çok yardım eder, kardeşlerine bakar. Neyliyelim ki gelirimiz kıt, boğazımıza bakamıyoruz, hem bir boğaz eksilir, hem de bize bir yararı dokunur, diyoruz.

Fahire Hanım beğenmemiş, fakat acımıştı. Birkaç gün denemek niyetiyle alakoydular Esmayı. Adam gitmeden önce kızına sıkı sıkıya tenbih etti. Kenan Bey de pey gibi bir miktar para verdi.

Adam gider gitmez de kız çığlık çığlığa ağlamaya başlamıştı. Kenan Bey, "Ben durmam, kardaşlarımın yanına varacağım" diyen Esma'yı Halil Efendiye katarak yolladı, fakat ertesi sabah kızı yine getirdiler. Yüzü gözü iyice kızarmıştı. Her hâlde çok hırpalamış, belki de dövmüşlerdi.

Fahire Hanım, iyice korkmuş ve sinmiş olan kızı Güllü'ye

yıkattırdı ve bulup buluşturduğu bir şeyle giydirdi.

Zavallı kız iliklerine kadar açtı. Bütün yemekleri kaşıkla yiyordu. Güllü Hanım üstünden çıkan param parça giysileri dışarıda yaktırmış ve bunlarda bit bulunduğunu söylemişti. O gece yarısı Fahire Hanım yine ağlama sesine uyanıp aşağıya inmişti. Güllü kendi evinde olduğu için kız aşağıda yalnız yatıyordu. Fahire Hanım'ı görünce korkmuştu.

— Abla beni yolla, Bayır köye yolla, diye yalvarıyordu.

Fahire Hanım:

— Olur, kızım, dedi. Sabah olsun seni Halil Efendiye katar, yollarım. Haydi, ağlama uyu.

— Uyku tutmuyor abla.

— Korkuyor musun?

— Korkmuyorum.

— Neden uyumuyorsun?

— Ben Ali ile yatardım.

— Ali kim?

— Küçümencik kardeşim.

— Kaç yaşında bu senin Alin?

— Daha yeni ayaklandı abla.

— Öteki kardeşlerinin adı ne?

— Bir oğlan daha var, dördünü sürüyor. Hasan. Bir oğlan daha var, o çobanlık eder. İki de benden küçük kız var. Halimeyle Zülifeye.

Fahire Hanım kızı susturarak odasına çıktı. Ertesi gün Kenan Bey Halil Efendi ile kızı tekrar yollamaya kalktı. Fakat adam Esma'yı payladı.

— Kardeşlerin acısından ölsün mü istersin, diyordu. Baban ağaya borçlandı. Burada ne alıp veremiyorsun. Azık

bol, seni işe koşan da yok. Aç kalmak için mi gitmek istiyorsun?

Kız ağlaya ağlaya:

— Ben acıma dayanırım, dedi. Kardaşlarımı isterim.

— Sen acına dayanırsın ama o yavrular dayanamazlar. Bak baban ağadan para aldı, azık aldı, sen burada kaldığın kadar kardeşlerin de doyar.

-11-

Esma köyünde, kardeşlerinin yanında kalmak, onlardan ayrılmamak için açlığa razıydı. Fakat babası onu hayli dövmüş olacak ki, Halil Efendinin bir tarafa çekip söylediği sözlerden sonra ağlaya sızlaya susmuştu.

Kenan Bey şehre inince ona hazır elbise, çamaşır, ayakkabı filân aldı. Kız giyinip kuşandı ama zavallının içi rahat değil, yemek yerken bile gözleri dalıyor, sık sık içini çekiyordu.

Fahire Hanım, yeni yılın ilk günlerinde müsait bir hava bulur bulmaz şehre inmişti. Kadıncağızın anne olması pek yakındı. Hemen hastahanede bir oda ayrılmıştı.

Karı kocanın hayatında birbirlerine en fazla yaklaştıkları zaman bu olmuştu. Bir aralık kendisinden ayrılacağı için hayli gücenmiş olan Kenan Bey onu çoktan affetmişti. Kadında belki doğum korkusuyla bir uysallık, bir mahzunluk vardı. Âdeta çocuklaşmıştı.

Hekimler doğumun yakın olduğunu bildirdikleri için Kenan Bey otelde bir oda ayırtmıştı. Fakat günleri hastahanenin özel odasında karısının yanında geçiyordu.

Yeni yılın ilk haftasında, bir sabah hastahaneye geldiği zaman kendisine müjde verdiler. Bir kızı dünyaya gelmişti.

Fahire Hanım solgun ve yorgun yatıyordu.

Hemen hemen o günlerde Kenan Bey posta kutusunda bir telgraf buldu. Bunu oğlu Erol yazmıştı:

"Torununuz Cem ve annesi ellerinizden öper."

Fahire Hanım'ın yüzünde hazin bir gülümseyiş belirmişti. Fakat Kenan Bey darılıyordu:

— Neye mahcup oluyorsun Fahire? Anne olduğuna göre gençliğin devam ediyor demektir. Buna neden sevinmiyorsun?

Annelik Fahire Hanım'a yeni bir gayret vermişti. Zaten formunda, bakımlı ve yıpranmamış bir kadındı. Üçüncü annelik ona pek yaraşmıştı.

Yeni dünyaya gelen kızından hiç söz etmeden oğluna ve gelinine mektup yazdı. Sevincini belirtti. Bilge'ye de uzun uzun bir şeyler yazdı.

Hastahanede bir hafta kaldılar. Son zamanlarda hayatında fevkalâdelikler arayan, bir örnek yaşamaktan sıkılan Fahire, on günlük lohusa, kucağında çocukla, hem de hayli berbat ve tipili bir havada yaylaya dönüyordu.

Kenan Bey de bu yolculukta hayli sıkılmış, sonra da bastıran tipiden hakikaten korkmuştu.

Yayladaki eve varış onlar için sevinç sebebi oldu. onbeş gün ayrı kalmış olan Esma da onları ağlayarak karşılamıştı.

Artık Fahire Hanım sıkılamazdı. Yeniden dünyaya gelmiş gibi, hayatından memnundu. İnce ve çok sevimli bir yüzü olan kızını emziriyor, bütün gün onunla meşgul oluyordu. Esma da onun yanından hiç ayrılmıyor, uyurken çocuğu bekliyor ve bu arada eline bir kitap alıyordu. Gündüzleri okula indiği için eve dönüşü iple çekiyordu. İnci pek cici, tatlı bir yavrucaktı.

Esma geceleri kapısını açık tutuyor, çocuk ağlarsa duymak istiyor. Fahire Hanım'dan önce kalkıyor, ya çocuğu alarak emzirmek için annesine veriyor, ya da kendisi oyalayıp yeniden uyutuyordu.

Esma işte bu sırada on üç yaşını bitirmek üzereydi. Çabucak okumayı öğrenmiş, bir hayli de yazmaya başlamıştı. Kenan Bey bu köylü vatandaşların öğrenme ve başarma yeteneklerine şaşıp kalıyordu.

Fakat ocak ayının sonuna doğru, karların da arkası kesilmiş ve toprak uyanmaya başlamıştı ki, bu sırada Esma'nın babası gelerek kızının köye gitmesi ve hasta olan anası ile kardeşlerine bakması gerektiğini bildirmişti.

Fakat aradan iki gün daha geçmeden, bir öğle vakti Esma yorgunluktan bitkin bir hâlde yaylaya geldi. Kızın ayakları şişmişti. Yüzünde de pençe pençe şamar izleri vardı. Babası tarafından dövüldüğünü, zorla evlendirilmek köyden birine verilmek istendiğini anlatıyordu.

Kenan Bey Güllü ile Mehmet Ali'yi kıza katarak Nahiye Müdürü'ne yolladı. Arabayı da vermişti. Mehmet Ali, olayı Nahiye Müdürü'ne anlatmış. Kızın Belediye hekimi tarafından muayenesi de yapılarak dayak izleri görülmüş. İfadesini alıp emaneten Kenan Bey'in yanında kalması uygun görülmüş.

*
* *

Mayısın sonlarında okul kapanmış, köyde hasat hazırlıkları da başlamıştı. İşte o günlerde Kenan Bey teklif etmişti:

— Fahire, birkaç gün baba evinde kalalım. Yaylanın bu kadar kahrını çektin, belki bir daha yıla gelmek istemezsin, o hayatı da tatmış ol.

Fahire Hanım inanılmaz bir uysallıktaydı:

— A, diyordu. Neye gelmiyeceğiz? Evimiz, tarlalarımız,

hayvanlarımız yok mu?.. Bu kadar insanla bizi birbirimize bağlayacak duygular da yok mu?

İlk zamanlarda ineklere uzaktan korka korka bakan Fahire Hanım, şimdi onlar sağılırken yanlarına gitmekten, yüzlerini okşamaktan çekinmiyordu. Bütün hayvanlara alışmıştı.

Şişli'de elini bir işe sürmezken şimdi bazı yemekleri pişirmesini beceriyor, hamur işlerinde Güllü'ye yardım ediyordu. Kendisinde ev kadınlığına dair bir eksiklik bulunduğunu anlamıştı.

Esma, okul tatil olduktan sonra tamamıyla çocukla meşgul olmaya başlamıştı. Anası arasıra Ali ile geliyor, giderken de yiyecekten ve giyecekten birçok şey alıp götürüyordu.

Kenan Bey, babasından kalan ve onarılan kerpiç eve gitmekten maksadın ne olduğunu Fahire Hanım'a söylememişti. Karısı bunu, kocasının baba evine bağlılığına vermiş ve onun hevesini kırmak istememişti.

Kerpiç evde masa, sandalye yoktu. Yerler hasır döşeliydi. Üzerine kilim serilmişti. Pencerelerde uçkurlukla perdeler vardı. Yemek için yere bir örtü yayılıyor, üzerine bir hamur tahtası konuyor, ekmekler bölünüyor, yemekte mutlaka tarhana çorbası bulunuyor ve tahta kaşıklarla içiliyordu.

Evi tekrar gezerken odalardan birinde Kenan Bey karısına biri ocağın yanında, biri de kapının direğine çakılmış iki halka gösterdi.

— Bak Fahire, bunlar benim salıncağımın halkası. Bunları ben doğduğum zaman babam çakmıştı. Bu halkadan öbür halkaya ip gerer, büyükçe bir bezle salıncak yapar, içine ayrıca bir yastık koyar, beni yatırırlardı. Beş altı yaşıma kadar bu salıncakta yattım.

Eliyle odanın bir köşesini gösteriyordu:

— İşte şuraya, yere anam bir şilte serer, üstüne çarşaf örter, bir yastık, bir de yorgan koydu mu yatak tamam olurdu. Onlar yatarken salıncağın ipini ara sıra çeker ve beni sallarlardı. Salıncağın her gidip gelişinde halkalar gırç gırç diye ses çıkarırlardı. Bu ses bana ninni gibi gelirdi, hep onu dinler, öyle uyurdum. Bu halkaların sesi önümüzdeki yoldan da duyulur, oradan geçenler seslerini indirir, gürültü etmekten çekinir, seslerini kısarak anacığıma sorarlardı: "Komşucuğum nasılsın, senin Tosun uyuyor galiba?."

Kenan Bey içini çekiyordu:

— O tosun işte benim. Ne anacığım kaldı, ne o komşular. Babam her hâlde pek varlıklı değildi ki, annem de çalışırdı tarlada. Bazen yemeklerini, testilerini alıp beraber giderlerdi. Bu tarlalar üzerinde kâh tırpanla, kâh çapa ile çalışılardı.

Kenan Bey halkalara asılarak denedikten sonra ikisinin arasına bir ip germişti. Orta yerine bir örtü koyup içerisine bir yastık yerleştidi. İnciyi oraya yatırdı, sallamaya başladı. Halkalar kırk, kırk beş yıl evvelki gibi gırç gırç ötüyordu. Bu insana hüzün veren bir sesti. Kenan Bey:

— Uyu kızım, diyordu, babanın evi, uyu bakalım.

Kızcağız kavak dallarının sıralanmasından oluşan o garip tavana baka baka uyudu.

O gece yer yatağında yatmış, çeşmeden su getirmiş. gaz lâmbasıyla aydınlanmış, yemeklerini ocakta pişirmiş ve orada yemişlerdi. Bütün komşular dudak büküyor, bu işten bir şey anlamıyorlardı.

Fakat, ertesi gün öğleye doğru onlar örtü serip, ekmekleri bölüp kaşıkları dizip yemeye hazırlanırken kapı vuruldu. Bir ses:

— Bacım, şeherden konuk gettik sağa, diyordu.

Bu Halil Efendinin sesiydi.

Kenan Bey:

— Bozuntuya verme Fahire, dedi.

Fahire Hanım hemen başına başörtüsünü örterek kapıya çıktı. Ayağında allı güllü şalvar ve köylülerin yemeni dedikleri bir çeşit ökçesiz ayakkabı vardı. Ellerinde manikür yerine kına bulunuyordu.

Erol'la Bilge, arkalarında kucağında Cem'le Sevim, Fahire Hanım'ı o hâlde görünce şaşmışlardı. Bilge:

— Anne, anne sana ne oldu böyle? diye bağırıyordu.

Fahire Hanım dilini de yaylaya uydurmuştu:

— Gız ne varmış hâlimde? Şehirde durdun da ananı mı beyenmiyon?

— Anne o çocuk ne kucağında?

— Çocuk görmedin mi heç? Gardaşın işte.

— Anneciğim Allah aşkına doğru söyle.

— Kız ne yemin verip duruyon, gelin doğurur da anan doğurmaz mı?

Şaşkınlık sürüp gidiyordu. Fahire Hanım:

— Gelin, diye seslendi, ver şu oğlancığı bana. Bir yüzünü görelim. Maşallah aslanıma.

Panik yarım saat kadar sürdü. Oyun da bitmişti. Kenan Bey:

— Eeee, çocuklar, dedi. Siz araba yorgunusunuzdur, haydi köşke gidelim. Yemek vakti de geldi. Köylerde insan çabuk acıkıyor. Esma, kızım al sen İnciyi.

Bilge kapıyı tutuyordu:

— Anne Allah'ını seversen doğru söyle. Çocuk senin mi?

Fahire Hanımın gözlerinde yaşlar toplanıyordu:

— Kimin olacak Bilge. Elbette benim?

— Bunun için mi gelmedin?

— Öyle oldu kızım.

— Anneciğim dağ başında, kışta kıyamette ne akla hizmet ettiniz.

— Kızım senin baban mühendis, her şeyin çaresini bulur.

— Ayol bunun makine ile, hesapla ne ilgisi var?

— Evet, biraz hesapsız oldu ama, ne yapalım. Burası köy yeri. Kadınlar çalışır, yer içer ve çocuk sahibi olur.

Köşkte, alt katta mükemmel bir sofra hazırlanmıştı.

Kenan Bey bu toplantıdan çok mutlu olmuştu. Ayağa kalkarak:

— Çocuklar, dedi. Baba ocağının hayatı, tadı başkadır. İnsan her zaman için ona güvenir. Benden sonra sizlerin de Burçaklı köyü unutmamanızı, yılda bir kaç gece olsun yaylaya gelip o kerpiç evde, yer yatağında yatmanızı isterim. Baba evini hiç bir zaman unutmayınız. Bana bugünleri gösteren Allah'a şükürler olsun. Buyurun çocuklar yemeğe başlıyalım.

-SON-

26

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810432

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com